

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárás

Szerző:

Zsolnayné dr. Baksa Mária Marléne

Kaposvár, 2023. május 21.

„A gyereknevelés lényege a kapcsolat, amelyet gyermekünkkel kialakítunk. Ha az emberek növények lennének, a kapcsolat lenne a táptalaj. A kapcsolat az, ami megtart, táplál és lehetővé teszi - vagy éppen gátolja - a növekedést.”

(Philippa Perry)

Bevezetés

Jelen publikációban a szülő és a gyermek között elmaradt kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárás szabályozását mutatom be, utalva annak jogi szabályozására, továbbá a kapcsolattartásról rendelkező határozat kötelező tartalmi elemeire. Álláspontom szerint a kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárás sikeressége elsősorban az alapjául szolgáló határozat végrehajthatóságán, megfelelő tartalmi elemein, minden szükséges kérdés megfelelő szabályozásán múlik. A mű anyagi és eljárásjogi szempontból is bemutatja a kapcsolattartás szabályozását és a végrehajtási eljárás során felmerülő kérdéseket. Bemutatásra kerülnek a kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárás részletszabályai, a kérelem tartalmi elemei, továbbá a nemperes eljárás első és második szakasza.

A család életünk legmeghatározóbb közege. Itt formálódik személyiségünk, önazonosságunk, önmagunkhoz és a világhoz való viszonyunk. Mindaz, ami személyesen jellemzi az embert, valamilyen módon kötődik a családjához, a családban alapozódik meg. Ennek kialakulásához pedig nagyon fontos a gyermek-szülő-nagyszülő viszony minősége és fenntartása, annak a mikrokörnyezetnek a rendezettsége, amely a gyermek egészséges testi, lelki fejlődését garantálja. A gyermek és a szülők kapcsolata tehát meghatározza a gyermek későbbi, felnőttkori életét, az emberekhez, a társadalomhoz és a családhoz való viszonyát.

Amennyiben a szülő és a gyermek közötti kapcsolattartás bármi okból megghiúsul, a kapcsolattartás pótlása, annak végrehajtása biztosított, ez egy garancia mind a gyermek, mind a szülők részére.

Eltérő kapcsolattartási szabályok kialakítása lehet szükséges családonként, hiszen a kapcsolattartás megvalósulása, az érdemi idő közös eltöltése sok tényezőtől függ, így például a szülők munkaviszonyától, munkaidejétől, a gyermek(ek) iskolai, iskolán kívüli elfoglaltságától, életkorától. Minden életkörülményt nem lehet taxatív módon felsorolni annak változatossága miatt.

A kapcsolattartás szabályozása és végrehajtása a járásbírók hatáskörében viszonylag új jogintézménynek számít, azonban korántsem problémamentes terület. A kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárás lefolytatását csak tovább nehezítette a Covid-19 járvány. Ennek következményeként a kapcsolattartások végrehajtása során az eljárás valamennyi résztvevője, gyerekek és szülők/nagyszülők, valamint családjogi bírák is fokozott nehézségekkel küzdenek. Nemzetközi szinten már 2020 elején számos ajánlás jelent meg, így különösen az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága, illetve a nemzetközi családi konfliktusok és a jogellenes gyermekelvitel kapcsán a Hágai Nemzetközi Konferencia alatt, mert a gyermeki jogokat a Covid19-járvány idején is hatékonyan kell védeni, segítve azok gyakorlását is.¹

1. A kapcsolattartás általános szabályai nemzetközi kitekintésben

A gyermek életkörülményeit mindenkor annak az országnak a társadalmi és gazdasági adottságai határozzák meg, ahol a gyermek él. A gyermek érdekét védő jogi szabályozás visszatükrözi az adott ország gazdasági, társadalmi feltételeit, illetve a nemzetközi környezet hatásait.²

A gyermekkor fokozott védelmet igényel, amit az államoknak aktív módon kell garantálniuk (pozitív diszkrimináció). A Gyermekjogiról szóló New Yorki Egyezmény³ (a továbbiakban: Egyezmény) 9. cikkének 3. pontja a gyermek jogaként deklarálja a különélő szülőjével való személyes kapcsolattartást. Ezen joggyakorlás alól egyetlen kivételt tesz, azt az élethelyzetet, amikor a gyermek fejlődésére károsan hat a szülői magatartás, veszélyezteti a gyermek egészséges testi, lelki fejlődését. Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikke is rögzíti, hogy mind az apának, mind az anyának joga a gyermekeikkel való kapcsolattartás. A kapcsolattartási jog szempontjából a Gyermek jogellenes külföldre viteléről szóló (1980. október 25-én kelt) Egyezmény kiemelendő, amely egyezmény a gyermekek jogellenes külföldre vitelének és elrejtésének megakadályozása esetén irányadó, ugyanakkor azt is rögzíti, hogy kapcsolattartás

---

¹ Szeibert Orsolya: A gyermek a COVID-19 járvány idején - gyermekjogi, gyermekvédelmi és családjogi ajánlások Családi jog, 2020/3. 39-43.

² Filó Erika, Katonáné Pehr Erika: Gyermeki jogok, szülői felelősség és gyermekvédelem. HVG ORAC Kiadó, Budapest, 2015.

³ A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezményt hazánk az 1991. évi LXIV. törvény hirdette ki

gyakorlására szolgáló jogot a többi részes államban ténylegesen tiszteletben kell tartani (1.cikk b) pont).

Az Európa Tanács 2003. évben elfogadta a Gyermekek kapcsolattartására vonatkozó Egyezményt, melynek célja a nemzeti és a határon túli kapcsolattartás jogi helyzetének javítása, és annak az alapvető jognak a pontos meghatározása és megerősítése, hogy a gyermekek és szülők rendszeresen tarthassák egymással a kapcsolatot.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának a gyermek jogairól szóló 24. cikke kimondja: „Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy mindkét szülőjével rendszeres, személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn, kivéve, ha ez az érdekeivel ellentétes.”

Ugyancsak fontos a kapcsolattartás szempontjából a 2201/2003. EK rendelet is, amely kimondja, hogy valamely tagállamban meghozott végrehajtható határozat alapján biztosított láthatási jogokat egy másik tagállamban a végrehajthatóvá nyilvánításának szükségessége és az elismerése megtagadásának lehetősége nélkül ismerik el és hajtják végre, ha azt a rendelkezéseknek megfelelően hozták.

A kapcsolattartási jogot hagyományosan gyermeki jogként és ezzel összefüggésben szülői kötelezettségként szabályozzák. A kapcsolattartási jog alapjogi jellege sem vitatott, az Alaptörvényünk rendelkezéseiből közvetlenül levezethető, közvetlenül kikényszeríthető.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:178. § (1) bekezdése is kimondja, hogy a gyermeknek joga, hogy különélő szülőjével személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn. A gyermeket nevelő szülő vagy más személy köteles a zavartalan kapcsolattartást biztosítani. Ezen szakasz (2) bekezdése ugyanakkor már szülői kötelezettségként is megállapítja a gyermekkel való kapcsolattartást: a gyermekétől különélő szülő - ha a bíróság vagy a gyámhatóság eltérően nem rendelkezik - jogosult és köteles gyermekével kapcsolatot tartani.

Az új Ptk. hatálybalépése előtt a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) tartalmazta a családjogot érintő szabályokat. Kezdetben a bírói gyakorlat az érintkezési jog helyett a láthatási jog fogalmát kezdte el bevezetni a köztudatba. Az 1986-os Csjt. Novella szerint a külön élő szülőnek nemcsak joga, hanem kötelessége is lett a gyermekével való rendszeres

kapcsolattartás. A Csjt. az Egyezmény szabályozásával összhangban, az 1995. évi módosítást követően kiegészült a gyermek kapcsolattartási jogával is. A Csjt. 92. § (1) bekezdése szerint a gyermekek joga, hogy különélő szülőjével személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn.

A Ptk. Negyedik, Családjogi Könyve (a továbbiakban: Családjogi könyv, CSJK) a kapcsolattartás szabályait, mint a gyermek és szülő oldalán fennálló jogként, és egyben a szülő oldalán fennálló kötelezettséggként rögzíti. Erősíti a különélő szülő kapcsolattartási jogának tartalmát, kihangsúlyozva egyben a gyermeket nevelő szülő felelősségét is. Ennek megfelelően a CSJK alapelveként rögzíti a gyermek korábbi családi kapcsolatai fenntartásához fűződő jogát is. A Csjt. és a Ptk. Családjogi könyve is úgy rendelkezik, hogy a szülőnek joga van a gyermekkel kapcsolatot tartani akkor is, ha a szülői felügyeleti joga szünetel, kivéve, ha a gyermek vagy a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozója sérelmére elkövetett cselekmény miatt távoltartó határozat hatálya alatt áll. A Ptk. 4:178. § (2) bekezdése és a (3) bekezdés a) pontja értelmében kivételesen indokolt esetben, a gyermek érdekében azt a szülőt is fel lehet jogosítani a gyermekkel való kapcsolattartásra, akinek a szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette.

A kapcsolattartás mind a gyermeki jogok, mind a szülő jogok érvényesülése szempontjából alapvető garanciális jogintézmény. Napjaink ítélkezési és jogalkalmazási gyakorlatában a legtöbb vita forrását képezi, nemcsak a szabályozás hiányosságai, hanem amiatt, hogy a családok felbomlásának, a családok kisebb családokra való szétszakadásának, a szülők házassága felbontásának vagy élettársi kapcsolata megszűnésének a következményeként sok - és egyre több - gyermek kerül olyan helyzetbe, hogy különélő szülőjével a családi kapcsolat kapcsolattartás formájában marad leginkább fenn.

Európai viszonylatban a kapcsolattartás megvalósulásának elősegítése fokozatosan nagyobb figyelmet kap a jogalkotó részéről. Ennek indoka, hogy a szülő és gyermek együttélésének hiányában a családi kapcsolat fennmaradásának biztosítéka a kapcsolattartás.

2. A kapcsolattartás szabályozása a magyar jogban

A családjogi szabályokat a Ptk. Családjogi Könyve foglalja magában. A kapcsolattartásra vonatkozó

szabályokat a Ptk. 4:178. §-a, továbbá a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.4.) Korm.rendelet (a továbbiakban: Gyer.) szabályozza.

A szabályozás szerint a gyermeknek joga van ahhoz, hogy különélő szülőjével személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn. A gyermeket nevelő szülő vagy más személy köteles a zavartalan kapcsolattartást biztosítani.

A gyermekétől különélő szülő - ha a bíróság vagy a gyámhatóság eltérően nem rendelkezik - jogosult és köteles gyermekével kapcsolatot tartani.

A szülőnek joga van gyermekével kapcsolatot tartani akkor is, ha a szülői felügyeleti joga szünetel, kivéve, ha a gyermek vagy a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozója sérelmére elkövetett cselekmény miatt elrendelt távoltartó határozat hatálya alatt áll.

A kapcsolattartás célja, hogy a gyermek és a szülő, valamint más jogosult közeli hozzátartozó között a családi kapcsolatot fenntartsa, valamint az arra jogosult szülő a gyermek nevelését és fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérje és elősegítse.

A kapcsolattartásra jogosultak körét a Ptk. 4:178. § (1) - (3) bekezdései határozzák meg. A kapcsolattartásra a nagyszülő, a testvér és - ha a szülő és a nagyszülő nem él vagy a kapcsolattartásban tartósan akadályozva van, vagy a kapcsolattartási jogát önhibájából nem gyakorolja - a gyermek szülőjének testvére és szülőjének házastársa is jogosult. Az (1) bekezdésben meghatározott személyek kapcsolattartási jogát nem érinti az, ha az a házasság, amelyből az örökbe fogadott gyermek származik, a gyermek szülőjének halála folytán szűnt meg, és a házastárs a másik házastárs korábbi házasságából származó gyermekét fogadja örökbe. A Ptk. 4:179. § (3) bekezdése alapján a kapcsolattartásra - ha a gyermek hosszabb időn keresztül a háztartásában nevelkedett - kérelmére feljogosítható a volt mostohaszülő, nevelőszülő, gyám és az is, akinek a gyermekre vonatkozó apasági vélelmét a bíróság megdöntötte. A törvény ezen rendelkezése azért tekinthető a gyermek érdekében állónak, mert a törvény a gyermek tényleges családi kapcsolatait is védelemben részesíti.

A hatályos szabályozás a gyermek ezen érdekét előtérbe helyezve a kapcsolattartásra jogosultak körét

kibővíti a mostohaszülővel, a - magánjogi értelemben vett - nevelőszülővel, a korábbi gyámmal, és azzal a szülőként a gyermeket nevelő személlyel, akinek a gyermekre vonatkozó apasági vélelmét a bíróság megdöntötte, feltéve, hogy a gyermek hosszabb időn keresztül az említettek háztartásában nevelkedett. A mostohaszülő és a nevelőszülő fogalmát a Ptk. a tartási rendelkezések körében határozza meg (Ptk. 4:198. § (1) bekezdés, Ptk. 4:199. § (2) bekezdés). Fontos megjegyezni azonban, hogy a Ptk. fogalomköre szerinti nevelőszülő körébe nem tartozik az ún. gyermekvédelmi nevelőszülő.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 210. §-ában foglalt törvényi tényállás szerint, aki a hatósági határozat alapján nála elhelyezett kiskorú és a kiskorúval kapcsolattartásra jogosult személy közötti kapcsolat kialakítását vagy fenntartását a kapcsolattartás kikényszerítése érdekében alkalmazott bírság kiszabását követően is önhibájából akadályozza, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Nem büntethető az elkövető, ha a kapcsolattartást az elsőfokú ügydöntő határozat meghozataláig megfelelően biztosítja, és az elmaradt kapcsolattartási formák pótlását megkezdi.

Az a szülői magatartás, amely akadályozza a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő közötti harmonikus kapcsolat kialakítását, fenntartását, a gyermek jövőbeli fejlődésére, további életére kihatóan komoly pszichés problémákat okozhat, káros hatással lehet a kiskorú lelki egészségre, erkölcsi fejlődésére, szociális készségeinek kialakulására. Ezért ennek büntetőjogi fenyegetettsége továbbra is indokolt. A büntetőjogi felelősség végső eszköz ilyen esetben a fokozatosságot is szem előtt tartja: csak akkor állapítható meg, ha bírság kiszabását követően sem kényszeríthető ki a jogkövető magatartás.

A törvényi tényállás egy jogszerű állapotot kíván kikényszeríteni, amennyiben az elkövető ennek eleget tesz, mentesül a felelősségre vonás alól. A törvény ezért a kapcsolattartás utólagos biztosítását büntethetőséget megszüntető okként határozza meg. A jelenlegi tényállás objektív felelősséget kíván meg a kapcsolattartásra kötelezettől, ezt a törvény - a tartási kötelezettség elmulasztásához hasonlóan - az önhibára korlátozza.

A kiskorúval való kapcsolattartás akadályozásának vétségét követi el és az önhiba hiányára, illetve tévedésre mint büntethetőséget kizáró okra eredményesen nem hivatkozhat az, aki - a gyámhatóság sorozatos bírságolása és többszöri elítélés ellenére - éveken át hétről hétre meghúsvítja a nála elhelyezett kiskorú gyermek különélő apjával a kapcsolattartást, mert a gyermeket az apjának egyetlen hétvégén sem engedi

át, és ennek folytán a gyermek és az apa közötti személyes kapcsolattartás egyetlen egy esetben sem történik meg. (BH2019. 94.)

A kiskorúval kapcsolattartás akadályozásának vétsége szempontjából az önhiba vizsgálata - szemben az 1978. évi IV. törvény szerinti jogállapottal, ahol ez a büntethetőségi előfeltételként meghatározott bírságolás körében a gyámhatóság feladata volt - a bíróságra hárul. Önhiba hiányában a cselekmény nem tényállásszerű. (BH2016.2.)

3. A kapcsolattartás tartalma és formái

Magyarországon a KSH szerint egyre több házasságot kötnek, a válások aránya 42 százalék. A válással végződő házasságok átlagos élettartama 13 év. A válások 71 százalékát a feleségek kezdeményezik, és a kiskorú gyermekek 90 százaléka az anyákkal marad. A válások számát, alakulását számos külső tényező és körülmény befolyásolja, mint pl. a házasság felbontását könnyítő vagy nehezítő jogszabályok, a bírói gyakorlat változása, a bontóperek időtartama.⁴ A fentiekből következik, hogy egyre több azon gyermekek száma, akik csak az egyik szülőjükkel élnek együtt, ún. egyszülős családban nevelkednek. A családjog kényes területe a szülői jogkört érintő viták rendezése. Nem közömbös ugyanis, hogy a házasság felbontását követően melyik szülő gyakorolja a többlet jogosítványokat a gyermek feletti szülői felügyeleti jog tekintetében. A szülői felügyelet kizárólagos gyakorlása azt a következményt vonja maga után, hogy a gyermek a másik szülővel folytatott napi szintű közvetlen kapcsolata megszűnik.

A Ptk. Családjogi Könyve a kapcsolattartás jogi tartalmát, gyakorlásának módját keretjelleggel határozza meg, a részletekről a bíróságnak és a gyámhatóságnak kell rendelkeznie úgy, hogy a határozat vagy az egyezséget jóváhagyó döntés végrehajtható legyen.

A kapcsolattartási jog magában foglalja a gyermekkel való személyes kontaktust, a gyermeknek a lakóhelyéről vagy a tartózkodási helyéről rendszeresen, meghatározott időtartamra történő elvitelét.

---

⁴ A válások demográfiai jellemzői KSH, Statisztikai Tükör 2019.

Tartalmazza továbbá a gyermekkel időszakonként, elsősorban az oktatási-nevelési intézmények által meghatározott szünetek és a többnapos ünnepek időszakában való huzamos együttlétet, és kiterjed a kapcsolat személyes találkozás nélküli - például elektronikus, telefonos kapcsolattartás, levelezés, ajándékküldés, csomagküldés - fenntartására. Ez utóbbi összefüggésben - a technológia folyamatos fejlődésére és a családok eltérő igényeire tekintettel - a Ptk. csupán annyit közöl: a kapcsolattartás kiterjed a kapcsolat személyes találkozás nélküli fenntartására (BH2002. 145.).

A szülők életközösségének vagy házasságának megszűnése esetén elvárható lenne, hogy a gyermekkel való kapcsolattartást a szülői felügyeleti jogokkal egyidejűleg rendezik a felek, azonban erre gyakran nem kerül sor. A szülői felügyeleti jog rendezése megegyezéssel történik a felek között, ennek hiányában kérelmükre a gyámhatóság, a házasság felbontása vagy a szülői felügyelet rendezése iránti per esetén a bíróság dönt.

A kapcsolattartás formái a folyamatos, időszakos és felügyelt kapcsolattartás.

A folyamatos kapcsolattartás jelenti a gyermekkel való személyes találkozást, amely történhet a gyermek szokásos tartózkodási helyén, rendszerint lakóhelyén, és az onnan rendszeresen, meghatározott időtartamra történő elvitelt a visszavitel kötelezettségével, és a személyes találkozás nélküli rendszeres kapcsolattartást.

Az időszakos kapcsolattartás az oktatási-nevelési intézmények által meghatározott tanítási szünetek, óvodai zárás és többnapos ünnepek idejére vonatkozó huzamos együttlétet fed. Az időszakos kapcsolattartás magában foglalja azt, hogy a gyermeket a kapcsolattartásra jogosult személy, - jellemzően a különélő szülő - külföldre vihesse (nyaralás, rokonlátogatás céljából). Ezzel szemben a külföldre vitel lehetősége kizárható, de akkor, ha az áll a gyermek érdekében (Gyer. 27. § (3) bekezdés).

A felügyelt kapcsolattartás célja, hogy biztonságos körülmények között történhessen a kapcsolattartás, a családi kapcsolat kialakítása, helyreállítása. Ez esetben kijelölésre kerül az a helyiség, ahol a találkozás megtörténhet (például a család- és gyermekjóléti központ kapcsolattartási ügyeletén), és a találkozást szakember felügyeli, akinek tanácsadása mellett valósul meg a találkozás.

A folyamatos kapcsolattartás nem gyakorolható az időszakos kapcsolattartás ideje alatt, és azon időszak alatt, amikor a gyermeket nevelő szülő tölti együtt a gyermekkel a folyamatosan együtt tölthető időt (Gyer. 27. § (5) bekezdés). Az iskolai szünetek szülők közötti időbeli megosztása keretében nem megengedhető, hogy ezen idő alatt a folyamatos kapcsolattartásra is sor kerüljön, azaz párhuzamosan a két jogcímen nem kerülhet sor kapcsolattartásra.

A Ptk. a kapcsolattartás jogi tartalmát, gyakorlásának módját keretjelleggel határozza meg. A kereset a kapcsolattartás szabályozása iránti igény, annak konkrét tartalmát - függetlenül attól, hogy a fél maga is tehet indítványt a részletekre vonatkozóan - a perben mindig a bíróság határozza meg, a gyermek érdekeinek szem előtt tartásával. Ez nem jelenti tehát a kereseti kérelmen történő túlterjeszkedés.

4. A kapcsolattartásra vonatkozó határozat tartalma

A kapcsolattartásra vonatkozó egyedi döntés meghozatala során a bíróságnak és a gyámhatóságnak is részletekbe menően kell rendelkeznie a kapcsolattartás gyakoriságáról, időtartamáról, folyamatos vagy időszakos voltáról, a gyermek átadásának és visszaadásának helyéről, idejéről, módjáról, a kapcsolattartás elmaradására vonatkozó értesítési kötelezettségről, továbbá az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról. Minderre azért van szükség, hogy elkerülhető legyen a kapcsolattartás végrehajtása során a vitás, bizonytalan helyzet. A végrehajtásnak akadályát képezhetik a határozat tartalmi hiányosságai, amelyek esetleg valamilyen releváns kérdés szabályozatlanságából erednek. Semmiképpen sem hozható olyan határozat és nem hagyható jóvá olyan egyezség, amely a különélő szülőnek „korlátlan” kapcsolattartási jogot biztosít, mert ez a végrehajtást nehezíti. Ugyanakkor a Ptk. Családjogi Könyve a közös szülői felügyeleti jog gyakorlásakor sem írja elő kötelező jelleggel a kapcsolattartás szabályozását, az abban való megegyezést. A kapcsolattartás szabályozása egyfajta biztosíték a szülőknek és a gyermeknek is a szülői felügyeleti jogból eredő kötelezettségek teljesítésére és jogok gyakorlására. Annak nincs akadálya, hogy a gyakorlatban a szülők megállapodása esetén az ott rögzített időtartam csak a kapcsolattartás minimumát jelentse, ténylegesen azonban gyakrabban és hosszabb időre vihesse magával a gyermekét a különélő szülő, a másik szülő egyetértésével.

A szülői felügyelet kizárólagos gyakorlása esetén, megállapodás hiányában a kapcsolattartás ítélettel nem szabályozható olyan módon, hogy az a különélő szülőt a gondozó szülővel azonos időtartamban illesse meg. Az ilyen rendezés a közös szülői felügyeletnek a kapcsolattartás jogintézményével való pótlását, tartalmában burkolt közös szülői felügyeletet jelent, mert ez a kapcsolattartás jogintézményével is ellentétes (BH2020. 11.) Ugyanakkor ez azt is jelenti, hogy nincs jogi akadálya olyan tartalmú szülői megállapodás megkötésének, amikor a gyermek a különélő szülőnél a gondozó szülővel azonos időtartamban tartózkodik.

Ha a bíróság ítéletének rendelkező részében egyértelműen meghatározza, hogy mely kereseti, illetve viszontkereseti kérelmeknek ad helyt, elegendő az arra történő utalás, hogy ezt meghaladón a kereseti (viszontkereseti) kérelmeket elutasítja, ezeket tehát nem szükséges nevesíteni. A bíróság a szülői felügyelet rendezése esetén a kapcsolattartásról - a szoros összefüggésre tekintettel - szükség esetén hivatalból dönt, ami nem jelenti a kereseti (fellebbezési) kérelmen, illetve ellenkérelmen történő túlterjeszkedést. (BH.2017. 158.)

A kapcsolattartás formáját, helyét és idejét, valamint annak módját úgy kell megállapítani, hogy az ne veszélyeztesse a kiskorú gyermek fejlődését, zavartalan életvitelét és tanulmányait. Csecsemőkorú gyermeknél nyilvánvalóan rövidebb időtartamú a kapcsolattartás és a gondozó szülő lakóhelyéhez kötött. 14 év alatti korlátozottan cselekvőképes kiskorú gyermek esetén már arra is tekintettel kell lenni a kapcsolattartás szabályozásakor, hogy a gyermeknek az iskolakötelezettsége miatt rendszeres, kortárs programjai is lehetnek, amelyeken a szülők jelenléte, közreműködése nélkül kíván jelen lenni.

A bíróságnak és a gyámhatóságnak tehát a szülő és a gyermek érdekeit, elfoglaltságát, életkorát, körülményeit összehangolva kell döntenie a kapcsolattartás szabályozása során.

A kapcsolattartás időtartamának meghatározása adott esetben a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozó kérdés. (BH.2001.324.)

A gyermekek életkori sajátosságát (alacsony életkorukat) értékelni kell a kapcsolattartás módjának meghatározásánál. (BH2002. 273. II.)

A kapcsolattartás szabályozásának kialakításánál figyelembe kell venni az ítélőképessége birtokában lévő gyermek véleményét. Figyelembe véve a gyermek kívánságát is, a kialakult gyakorlat szerint a nem kizárólag kéthetenkénti hétvégére korlátozó a kapcsolattartás, mert a széles körű kapcsolattartási jog biztosítása nem jogszabálysértő (BH 2015.121.).

Mind a bíróság, mind a gyámhatóság eljárása során elsődleges cél az egyezséggel történő rendezés, és ennek során az ítélőképes gyermek véleményére is tekintettel kell lenni. A gyámhatóság a Gyer. 29/A. § (1) bekezdése értelmében a kapcsolattartást elsősorban tárgyalás megtartása során, a gyermeket gondozó szülő vagy más személy és a kapcsolattartásra jogosult egyezségével törekszik rendezni. A gyámhatóságnak az egyezség létrehozása során törekednie kell a felek és a korlátozottan cselekvőképes gyermek közötti megegyezésre. Nem lehet az egyezséget jóváhagyni, ha az ellen az ítélőképessége birtokában lévő gyermek kifejezetten tiltakozik [Gyer. 29/A.§ (2) bek.]

Annak eldöntéséhez, hogy a gyermeknek kéthetente kétnapos kapcsolattartás okozhat-e egészségi, illetve pszichés problémát, - ahogyan azt a gondozó szülő állítja -, olyan kérdés, ami felvetheti a kezelőorvos véleményeinek beszerzését, illetve pszichológus szakértő bevonásának szükségességét. (BH.1999.4141.)

A bíróságnak és a gyámhatóságnak a határozatban szabályoznia kell a gyermek átadásának és visszaadásának pontos meghatározását is annak helyét, módját és idejét illetően. Gyakran előfordul, hogy a szülők elmérgesedett viszonya miatt semleges helyet választanak erre a célra. Ilyen esetben a család- és gyermekjóléti központ kapcsolattartási vagy kapcsolatügyeletének bevonásával célszerű rendezni. A család- és gyermekjóléti központ segítséget nyújthat abban is, hogy biztosítják a kapcsolattartás helyét és a szülő-gyermek viszony fokozatos kialakítását, a kapcsolatügyelet szakembereinek segítségével [A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 34.§].

A kapcsolattartás elmaradására vonatkozó értesítési kötelezettség és az elmaradt kapcsolattartás pótlása elengedhetetlen része a határozatnak. A felek közötti vita gyakran a kapcsolattartás elmaradásából ered. A felek a körülmények változásáról haladéktalanul értesítik egymást, továbbá a jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást mihamarabb pótolni kell, legkésőbb hat hónapon belül. Nincsen tehát arra lehetőség, hogy a kapcsolattartásra jogosult évente egyszer forduljon a bírósághoz és kérje az adott évben elmaradt valamennyi kapcsolattartás pótlását, pl. oly módon, hogy a gyermek folyamatosan nála van három

hónapig. Az erre vonatkozó előírás nem maradhat el a bírósági vagy a gyámhatósági határozatból. A kapcsolattartást akadályozó körülmény a gondozó szülő, illetve a külön élő, a kapcsolattartásra jogosult szülő oldalán egyaránt felmerülhet. Ilyen ok lehet betegség, az iskolai, óvodai közegbe járó gyermekek körében merülhet fel influenza, megfázás, ami rapid módon jelentkezik és ezáltal lehetetlenné teszi a gyermeknek lakóhelye elhagyását. A kapcsolattartásra jogosult szülő oldalán is felmerülhet betegség vagy munkahelyi elfoglaltság. Fontos, hogy az előzetes értesítésről a szülőnek bizonyítéka maradjon, így azt célszerű írásban közölni a másik féllel. A gyakorlatban nemegyszer előfordul, hogy a kapcsolattartásra jogosult szülő az ország másik végéből, akár több száz kilométer távolságról, jelentős költségek vállalásával érkezik meg a gyermekért a gyermeket nevelő szülő lakásához, ahová a gyermek betegségére hivatkozva be sem engedik.

A kapcsolattartás akadályozása, elmaradása esetén nemcsak az elmaradt kapcsolattartást kell pótolni, hanem az ezzel okozott kárt is meg kell téríteni. Az okozott kárt a felróható magatartást tanúsító szülő a másik félnek köteles megtéríteni, pl. utazással járó költségek. De a kapcsolattartás egyéb szabályainak megszegése is vonhat maga után kártérítési kötelezettséget, amikor a szülő a nyári kapcsolattartást követően nem viszi vissza a megadott napra a gyermeket a gondozó szülőhöz, aki emiatt gyermekével nem tud elutazni a korábban már kifizetett társasutazásra. A Ptk. 4:183. § (1) és (2) bekezdései szerint, ha a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett személy a kapcsolattartást kellő indok nélkül akadályozza vagy szabályait megszegi, az ezzel okozott kárt köteles a másik félnek megtéríteni. A bíróság polgári nemperes eljárásban kérelemre kötelezi a kapcsolattartást kellő indok nélkül akadályozó, a kapcsolattartás szabályait megszegő felet a kapcsolattartás akadályozása, szabályainak megszegése folytán keletkezett igazolt költségek viselésére. Korábban a gyámhatóság határhörét képezte a fenti eljárás, de az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény értelmében 2020. március 1-jétől bírósághoz lehet fordulni, és kérni azt, hogy a bíróság a polgári bíróság nemperes eljárásban kötelezze a kapcsolattartást kellő indok nélkül akadályozó, a kapcsolattartás szabályait megszegő felet az igazolt költségek megtérítésére, amennyiben a kérelmet előterjesztő fél igazolja a költségeket és azt, hogy azok a kapcsolattartás akadályozásával, illetve a kapcsolattartásra vonatkozó kötelezettségek megszegése során keletkeztek. Erre a végrehajtás során is lehetőség van.

A Ptk. 4:183. §-a szabályozza a polgári jogi felelősséget a kapcsolattartás akadályozásáért, szabályainak megszegéséért. Az (1) bekezdés értelmében, amennyiben a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett

személy a kapcsolattartást kellő indok nélkül akadályozza vagy szabályait megszegi, az ezzel okozott kárt köteles a másik félnek megtéríteni.

A gyermeket gondozó személy felróható magatartásával megakadályozott vagy megghiúsított kapcsolattartás elmaradásával okozott károkért polgári jogi felelősség szabályai szerint felel. A gyakorlat munkálta ki ezen szabály bevezetését és megállapítható, hogy ebben a körben mind a feleslegesen felmerült kiadások, mind az egyéb vagyoni és nem vagyoni jellegű károk megtérítésének kötelezettsége beletartozik.⁵

A Legfelsőbb Bíróság elvi határozatában már 2000-ben kimondta, hogy a gyermeket nevelő szülő a kapcsolattartás jogellenes megghiúsításával okozott kárért a polgári jog szabályai szerint kártérítési felelősséggel tartozik. (EBH.2000.320.)

A felelősség feltétele a kapcsolattartásra jogosult vagy a kapcsolattartás biztosítására kötelezett szülő (személy) felróható magatartása, mellyel okozati összefüggésben a kapcsolattartás végül megghiúsult, valamint az ezzel szintén okozati összefüggésben keletkezett vagyoni kár bizonyítása. Ebben a körben azonban csak a polgári bíróság rendelkezik hatáskörrel. Kárként lehet érvényesíteni a jogsértéssel felmerült tényleges költségeket (például a feleslegesen kifizetett utazási költségek, előre megtervezett és kifizetett külföldi nyaralás költsége, megvásárolt színházjegy, koncertjegy) és kiadásokat, de lehet egyéb vagyoni illetve személyi jellegű kára is.⁶

A nem vagyoni károk tekintetében a sérelemdíj megállapítása iránti igény gyakran előfordul a bírói gyakorlat során. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése is kimondja, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével. A védelem kiterjed a családi életre is. A sérelmet szenvedett szülő sérelemdíj megállapítását is kéri, a Ptk. 2:42. §-ának azon fordulatára hivatkozással, mely szerint a személyiségi jogok általános védelme körében mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között

---

⁵ Vékás Lajos (szerk.): Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez. CompLex, Budapest, 2008, 532. o.

⁶ Barzó Tímea: A különélő szülő kapcsolattartási jogát ellehetetlenítő szülői magatartás polgári jogi és büntetőjogi jogkövetkezményei, MISKOLCI JOGI SZEMLE 14. évfolyam (2019) 2. különszám 1. kötet

személyiségét, így különösen a másokkal való - bármilyen módon, illetve eszközzel történő - kapcsolattartás jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.

A jogszabályok keretei között a kapcsolattartás időtartamának, módjának, feltételeinek, a gyermek átadás-átvétele helyének és más részleteinek meghatározása bírói mérlegelés körébe tartozó kérdés, amely felülvizsgálattal eredményesen nem támadható. (BH2012. 121. I.).

2021. január 1. napjától a Ptk. 4:181. § (4) bekezdése megváltozott, az új rendelkezés szerint, ha a kapcsolattartás kérdésében a bíróság döntött, a kapcsolattartás megváltoztatását is a bíróságtól lehet kérni. Ami a hatáskörmegosztást illeti, a Ptk. 4:181. § (4) bekezdése 2020. december 31-éig azt rögzítette, hogyha a bíróság dönt, a határozat jogerőre emelkedésétől számított két évig csak a bíróság dönthet a kapcsolattartás megváltoztatása kérdésében, mivel a bíróság képes a legjobban megítélni azt, hogy az eredeti döntés körülményeivel összevetve milyen változás történt, és az mennyiben és miként indokolja a kapcsolattartás megváltoztatását. 2021. január 1-jei hatállyal szűnt meg a két évre vonatkozó időbeli korlátozás, azzal az indokolással, hogyha a bíróság dönt a kapcsolattartás kérdésében, akkor indokolt a kapcsolattartás megváltoztatása tárgyában a hatáskörét fenntartani nemcsak a határozat jogerőre emelkedését követő két évig, hanem időhatártól függetlenül is. Az ezt a módosítást bevezető egyes gyermekvédelmi és szociális tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi CXLVII. törvény módosította a Ptké.-t is, kiegészítve azt egy új szakasszal, a Ptké. 37/A. §-sal. Eszerint az egyes gyermekvédelmi és szociális tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi CXLVII. törvénnyel megállapított Ptk. 4:181.§ (4) bekezdést az azt módosító rendelkezés hatálybalépését követően indult ügyekben kell alkalmazni abban az esetben, ha a kapcsolattartást a bíróság 2021. január 1. napját követően szabályozta.

Amennyiben az eljáró bíró vagy titkár a beszerzett bizonyítási eszközök alapján úgy ítéli meg, hogy a jogerős gyámhatósági határozat vagy bírósági ítélet vagy egyezséget jóváhagyó végzés megszületését követően olyan új körülmények merülnek fel, amelyek széleskörű bizonyítást igényelnek és ez túlmutat a kapcsolattartás végrehajtásának keretein, ebben az esetben tájékoztatni kell a felet arról, hogy a Ptk. 4:181. § (4) bekezdése alapján kapcsolattartás megváltoztatása iránti pert lehet indítani.

5. A kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárás szabályai

Az Országgyűlés 2019. december 17. napján fogadta el az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvényt, amely alapján a gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó határozatok végrehajtását 2020. március 1. napjától a gyámhatóság helyett a bíróság előtt lehet kezdeményezni, továbbá az egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvényt (a továbbiakban: Bnp.) egészítette ki 7/A. alcímmel. A Ptk. 4:185. §-a kimondja, hogy a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtását a bíróság polgári nemperes eljárásban rendeli el. A 2020. február 28. napjáig a gyámhatóság elé terjesztett kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelmeket a gyámhatóság bírálja el. Ennek indoka az volt, hogy „a kapcsolattartás tárgyában hozott határozatok végrehajtása tárgyában hatékonyabban és fokozott eljárási garanciák mellett szülessen döntés.”⁷

2020. február 29. napjáig a kapcsolattartás végrehajtása a gyámhatóság hatáskörébe tartozott (Ptk. 4:185.§), ami azt jelentette, hogy az eljárási szabályokat a Gyer. 33-33/B. §-ai rendezték. A mögöttes eljárási szabályokat pedig az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) foglalta magában.

Megállapítható, hogy míg a kapcsolattartás engedélyezése tárgyában mind a bíróság, mind a gyámhatóság eljárhat - a Ptk.-ban meghatározott hatáskörmegosztás keretei között -, addig a kapcsolattartás a mindennapokban legneuralgikusabb velejárája, a végrehajtás (2020. március 1-jéig) a gyámhatóság hatáskörébe tartozott. A határozatoknak a végrehajthatósága érdekében feltétlenül kellően pontosaknak kell lenniük, lehetőség szerint kitérve valamennyi, nemcsak a Ptk.-ban, hanem a Gyer.-ben is felsorolt elemekre. A közigazgatási bürokráciacsökkentéssel összefüggésben egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 441/2015. (XII. 28.) Korm. rendelet 2016. június 1-jei hatállyal pontosította, illetve kiigazította a kapcsolattartás végrehajtására vonatkozó rendelkezéseket. A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti bírósági nemperes eljárásra vonatkozó részletszabályokat a Bnp. 7/A. pontja

---

⁷ T/8016. számú törvényjavaslat az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő

módosításáról (a továbbiakban: T/8016. sz. törvényjavaslat). 198. o.

tartalmazza.

A nemperes eljárásra alkalmazandó új rendelkezések ugyanakkor négy szinten kerültek szabályozásra:

- a kifejezetten a nemperes eljárást érintő speciális szabályokat a Bpnp. 22/A- 22/E. §-a tartalmazza;
- a Bpnp. 2. §-ában található azok a normák, amelyek valamennyi nemperes eljárás során irányadók;
- a harmadik szabályozási szint a Bpnp. 1. §-a, amely a bírósági, polgári nemperes eljárásban érvényesülő összes rendelkezést magában foglalja;
- a szabályozás negyedik, egyben a leggenerálisabb szabálya a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) Ebben a körben azonban figyelemmel kell lenni a Pp. alkalmazásának hatályára, mivel a Bpnp. 1. §-a akként rendelkezik, hogy a bírósági polgári nemperes eljárásokban - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a Pp. szabályait a polgári nemperes eljárás sajátosságaiból eredő eltérésekkel kell alkalmazni.

A hatáskör módosítástól a jogalkotó azt várja el, hogy a gyámhatósági eljárásnál hatékonyabban kerüljön előmozdításra a gyermeknek a szülőjével (vagy más feljogosított hozzátartozójával) való kapcsolattartása. „Annak érdekében, hogy a kapcsolattartás tárgyában hozott határozatok végrehajtása tárgyában hatékonyabban és fokozott eljárási garanciák mellett szülessen döntés, az elfogadott törvény jelenleg a gyámhatóság hatáskörébe tartozó eljárást bírósági hatáskörbe tartozó polgári nemperes eljárássá alakítja. Az elfogadott törvény indokolása szerint a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárás a módosított Bpnp.-ben kap helyet, amely jelenleg is több személyi állapotot érintő, családjogi tárgyú nemperes eljárás szabályait tartalmazza.”⁸

6. A bírósági nemperes eljárás és a gyámhatósági eljárás egymáshoz való viszonya

A jogalkotó 2020. február 28 napjáig közigazgatási eljárásként szabályozta a kapcsolattartás végrehajtását,

---

⁸ T/8016. számú törvényjavaslat az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról, 198. old.

azonban 2020. március 1. napjától már polgári nemperes eljárásként került kodifikálásra. A bírósági eljárás számos eltérést tartalmaz a gyámhatósági eljárás szabályaitól. Arról, hogy 2020. március 1-je előtt a gyámhatóságnak a kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelem körében milyen körülményeket kellett vizsgálnia, a Gyer. 33. §. 2) bekezdése ad iránymutatást: „a gyermek fejlődését veszélyezteti, ha a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett a kapcsolattartást rendező egyezségben, illetve a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltaknak önhibájából ismételten nem vagy nem megfelelően tesz eleget, és ezáltal nem biztosítja a zavartalan kapcsolattartást.” A Bpnp.-szerint a bírósági nemperes eljárásban a bíróságnak nem az önhibát, hanem a felróhatóságot kell vizsgálnia a kérelmezetti oldalon, mely az önhibához képest általánosabb, objektivizált fogalom, mely az adott helyzetben általában elvárható magatartás mércéjét tűzi ki. A gyámhatósági eljáráshoz képest változást jelent az is, hogy 2020. július 16. napi hatállyal a jogalkotó soron kívülé minősítette ezen eljárásokat. A végrehajtás során a bíróság azonban megkeresheti a gyámhatóságot Bpnp.22/D. § (2) bekezdése szerint, hogy a család-és gyermekjóléti intézményrendszer bevonásával mozdítsa elő a kérelmezett teljesítését, továbbá megkeresheti a gyámhatóságot a szülői felügyeleti jog rendezése, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése iránt per megindítása érdekében, feltéve, hogy az a kiskorú gyermek érdekében áll, és azt a szülő vagy harmadik személy is kéri. Mindez azt is fémjelzi, hogy a gyámhatóság a bíróság megkeresésére továbbra is közreműködik a kapcsolattartás végrehajtásban. Fontos jogalkotói elvárás, hogy kapcsolattartás tárgyában hozott határozatok végrehajtása során hatékonyabban és fokozott eljárási garanciák mellett szülessen döntés.⁹

7. Időbeli hatály és a nemperes eljárás megindításának határideje

A nemperes eljárásban a 7/A. alcímet 2020. március 1-jén vagy az azt követően indult eljárásokban kell alkalmazni. Mindez azt jelenti, hogy a 2020. február 29-én folyamatban lévő ügyeket a március 1-jét

---

⁹ Marton Andrea: A gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti új bírósági eljárás első gyakorlati tapasztalatai Jogi Fórum Publikáció 2020. <https://www.jogiforum.hu/publikaciok/1100>

megelőzően hatályos szabályok alapján hatáskörrel és illetékességgel rendelkező gyámhatóság intézi el.

A Bpnp. 22/B. § (3) bekezdése szerint a kérelmet a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegésétől vagy annak a kérelmező tudomására jutásától számított 30 napon belül lehet előterjeszteni. A határidőt az elmaradt kapcsolattartás pótlása esetén a kapcsolattartás pótlására megállapított legközelebbi megfelelő időpont lejártától kell számítani.

A törvény anyagi jogi határidőt állapít meg, tehát a kérelemnek a határidő utolsó napján a bírósághoz meg kell érkeznie. A határidő elmulasztása azonban nem jogvesztő, miután a jogvesztés csak a jogszabály kifejezett rendelkezése alapján állhat be. Ebből következően ez a 30 napos határidő jogvesztéssel nem járó anyagi jogi határidő, azaz elévülési jellegű, amely kimenthető. Az anyagi jogi határidő lejártára a Ptk. elévülésre vonatkozó szabályait kell alkalmazni. A Ptk. 6:21. §-a alapján „jogosultság gyakorlására és követelés érvényesítésére a jogszabályban előírt határidő eltelte jogvesztéssel akkor jár, ha ezt jogszabály kifejezetten így rendeli. Ha a határidő nem jogvesztő, arra az elévülés szabályait kell alkalmazni.” A Ptk. 6:21. § tehát meghatározza az anyagi jogi határidők két csoportját: a jogvesztő és az elévülési jellegű határidőket. A Bpnp. 22/B. § (3) bekezdése szerinti 30 napos határidő jogvesztéssel nem járó anyagi jogi határidő, azaz elévülési jellegű, amely kimenthető. Ezen levezetés szerint 30 napos határidő elmulasztása esetén a kérelem - a Pp. 176. § (1) bekezdés i./ pontjában rögzítettek szerint - visszautasítható, azonban a mulasztás igazolási kérelemmel orvosolható. Ezt támasztja alá a 4/2003. számú PJE is, amely kimondta, hogy „amennyiben a keresetlevél késedelmes benyújtása nem vezet jogvesztésre, és a jogszabály a mulasztás orvoslására nem ír elő igazolást, a mulasztás jogkövetkezményéről az ellenérdekű fél elévülési kifogása alapján az ügy érdemében hozott ítéletben kell dönten. A kifejtettek irányadóak a bírósági nemperes eljárás megindítására előterjesztett kérelemre is.” A bíróság eljárására a törvény nem ír elő külön határidőt, azonban irányadóak a Pp. 110. §-ában foglaltak. A bíróságot az általános, 30 napos intézkedési határidő köti. A Bpnp. 1. § (7) bekezdése rögzíti, hogy az eljárásban a Pp. ítélezési szünetre vonatkozó rendelkezései nem alkalmazhatók, amely rendelkezés az eljárás gyorsítását hivatott szolgálni. A napokban megállapított határidőbe beleszámít az ítélezési szünet időtartama is.

8. Joghatóság, hatáskör, illetékesség

Joghatóság

Amennyiben az ügyben külföldi elem van, az európai uniós ügyekben a 2201/2003.EK rendelet és a Brüsszel IIa. rendelet a joghatóság, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban az irányadó jogi norma. A Brüsszel IIa rendelet tárgyi hatálya a családjogi ügyek alábbi csoportjaira terjed ki: a házassági ügyek, és a szülői felelősséggel kapcsolatos (gyakorlás, átruházás, korlátozás, megszűnés felügyeleti jog, láthatás gyámság nevelőszülői, gyermekotthoni elhelyezés gyermekvédelmi intézkedések) ügyek. A rendelet 1. cikkének (1) és (2) bekezdései határozzák meg, hogy milyen jogviták tartoznak ebbe a körbe.

A rendelet egyik legfőbb szakpolitikai célkitűzése annak biztosítása, hogy a gyermek a gyermekkor alatt fenn tudja tartani a kapcsolatot a szülői felelősség minden gyakorlójával a különválás után is, még akkor is, ha azok különböző tagállamokban élnek.

A házasság felbontására és a különválásra alkalmazandó jog területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló, 2010. december 20-án elfogadott 1259/2010/EU Tanácsi Rendelet (III. Római Rendelet) a jogbiztonság, a kiszámíthatóság és a rugalmasság szempontjából megfelelő megoldásokat biztosít az érintetteknek, védve a gyengébb helyzetben lévő feleket a házasság felbontását kísérő viták során.

A Tanács 4/2009/EK rendelete a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szól és valamennyi családi, rokoni kapcsolatból, házasságból, házassági rokonságból eredő tartási követelésre irányadó, miközben a hágai jegyzőkönyv (2009/941/EK: A Tanács határozata a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2007. november 23-i hágai jegyzőkönyvnek az Európai Közösség általi megkötéséről) ugyanezen jogvitákra alkalmazandó jogot határozza meg.”¹⁰ Ugyanakkor a hágai jegyzőkönyv

---

¹⁰ Wopera Zsuzsa: Az európai uniós családjog érvényesülésének kritikus pontjai

http://real.mtak.hu/40097/1/EUcsal%C3%A1djog_ktitikuspontok.pdf

rendelkezései univerzális hatályúak, mert azokat valamennyi határon átnyúló tartási ügyben alkalmazni kell. A joghatóságot mindenekelőtt a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam szerint kell megállapítani, kivéve azokat a bizonyos eseteket, amikor megváltozik a gyermek tartózkodási helye. A joghatóság megítéléséhez szükséges iratok és adatok európai uniós ügyekben (2201/2003/EK rendelet, a Brüsszel IIa. rendelet) a bírósági vagy egyéb/gyámhatósági határozat és az arról kiállított, a III. melléklet szerinti igazolás, valamint a szabályozó határozat hiteles fordítása (45. cikk). A végrehajtás akadályát képező tényező, ha nem hajtható végre a határozat. Részletes lakcímekeket és időpontokat tartalmazó tényelőadás szükséges, amelyből megállapítható a felek, de különösen a gyermek szokásos tartózkodási helye, a korábbi joghatóság 3 hónapos fennmaradási idejének eltelté, a gyermek költözésének jogszerűsége, a gyermek aktuális tartózkodási helye, állampolgársága.

A gyermek szokásos tartózkodási helye kapcsán a „C-523/07 sz. ügyben 2009. április 2-án hozott ítéletében a Bíróság kimondta, hogy a gyermeknek a rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében vett szokásos tartózkodási helyét az adott ügy konkrét tényállásában szereplő valamennyi körülmény alapján kell megállapítani. Az adott ügyben az érintett gyermekeket a szüleik az egyik tagállamból egy másikba költöztették, és röviddel a költözés után a gyermekek gondozásba kerültek. Felmerült az a kérdés, hogy megváltozott-e a szokásos tartózkodási helyük annak ellenére, hogy viszonylag rövid idő - valójában néhány hét - telt el. A Bíróság a körülményeket megvizsgálva úgy vélte, hogy pusztán a fizikai jelenlét nem elegendő a rendelet 8. cikke szerinti szokásos tartózkodási hely megállapításához. A gyermek valamelyik tagállamban való fizikai jelenlétén kívül más olyan tényezőkre is figyelemmel kell lenni, amelyek arra engednek következtetni, hogy ez a jelenlét sem ideiglenes vagy alkalmi jellegű, és hogy a gyermek tartózkodása együtt jár a szociális és családi környezetbe való, bizonyos fokú beilleszkedéssel. Ennek érdekében figyelembe kell venni különösen a család adott tagállam területén való tartózkodásának időtartamát, szabályszerűségét, az e tagállam területén való tartózkodás, illetve az e tagállamba való költözés körülményeit és indokait, a gyermek állampolgárságát, az iskoláztatás helyét és körülményeit, a nyelvismeretet, valamint a gyermeknek az említett tagállamban kialakított családi és szociális kapcsolatait. A szokásos tartózkodási hely áthelyezésére utalhat különösen a szülők arra vonatkozó szándéka, hogy a gyermekkel együtt egy másik államban telepedjenek le, ami például olyan külső körülményekben

nyilvánulhat meg, mint a fogadó államban történő lakásszerzés vagy lakásbérlés.”¹¹ Egyéb külföldi határozatok elismerése más eljárásra tartozik.

Hatáskör

A Bpnp. 22/A. § (3) bekezdése rögzíti, hogy az eljárás a járásbíróság hatáskörébe tartozik. A Bpnp. a II. fejezetben több nemperes eljárást is szabályoz, így például a holtak nyilvánítását, halál tényének megállapítását, eltűntnek nyilvánítását stb. Mégsem deklarálja minden nemperes eljárásnál azt, hogy melyik bíróság hatáskörébe tartozik az eljárás lefolytatása. Ezen eljárások vonatkozásában azért nem került sor a bíróság hatáskörének megállapítására, mert ezek személyi állapotot érintő nemperes eljárások, így a Pp. 7. § (1) bekezdésének 17. pontja értelmében külön rendelkezés hiányában is a járásbíróságok hatáskörébe tartoznak. Kérdésként merülhet fel, hogy miért szabályozta a kapcsolattartás végrehajtása körében a bíróság hatáskörét a törvény. Osztom azon álláspontot, amely szerint ez a nemperes eljárás is személyi állapotot érintőnek minősül, figyelemmel az eljárás tárgyára (kapcsolattartási jog érvényesülése és kapcsolattartási kötelezettség teljesítése), valamint céljára (a kapcsolattartásra jogosult, valamint a kiskorú kapcsolattartáshoz való joga érvényesülhessen). Ezt támasztja alá a Pp. 7. § (1) bekezdésének 17. pontjában olvasható értelmező rendelkezés, amely kimondja, hogy a személyi állapot az ember személyi minőségét, személyi jellegű és családi kapcsolatait meghatározó tényezők összessége.

Illetékesség

A Bpnp. 22/A. § (4) bekezdése kimondja, hogy az eljárás lefolytatására az a bíróság illetékes, amelynek területén a kapcsolattartással érintett gyermek belföldi lakóhelye, ennek hiányában belföldi tartózkodási helye található. Ha az illetékes bíróság a (4) bekezdés alapján nem állapítható meg, az eljárásra a Budai Központi Kerületi Bíróság az illetékes.

---

¹¹ <https://kuria-birosag.hu/hu/eu/c-52307-sz-ugy>

9. Jogi képviselet az eljárásban

A kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárásban a törvény nem ír elő kötelező jogi képviseletet, azonban a gyakorlatban előfordul, hogy a kérelmező jogi képviselőt hatalmaz meg. A gyakorlati tapasztalatok alapján érdemes kiemelni, hogy az alapeljárásban adott ügyvédi meghatalmazás nem terjed ki a végrehajtási eljárásra, ugyanis ezen eljárásra nem terjed ki Pp. 68. § (3) bekezdése. A Pp. 68. § (3) bekezdése kimondja, hogy „a per vitelére szóló meghatalmazás - külön kikötés hiányában - kiterjed továbbá a végrehajtási eljárásra, valamint az annak során, azzal összefüggésben indított perre, a perorvoslati eljárásokra, valamint a peres pénznek vagy dolognak és az eljárási költségeknek az átvételére is.” Ennek következtében külön meghatalmazást szükséges az ügyvédnek adni a kapcsolattartás végrehajtására vonatkozóan.

A meghatalmazás tartalmi követelménye, hogy abból egyértelműen ki kell tűnnie, hogy annak hatálya mely ügyre vagy ügykörre terjed ki. Mindez a kapcsolattartás végrehajtása vonatkozásában akkor valósulhat meg, ha feltüntetik a meghatalmazásban, a kapcsolattartásra vonatkozó határozat számát és az azt kibocsátó hatóságot, amely alapján a kapcsolattartás végrehajtásában történő nemperes eljárás vonatkozásában hatalmazza meg a jogi képviselőt, és célszerű feltüntetni a kapcsolattartással érintett gyermek nevét is.¹²

10. Az eljárási illeték

A költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény 3. § (1) bekezdés g) pontja szerint a felet - ha törvény, az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés alapján nem illeti meg tárgyi költségmentesség - költségfeljegyzési jog illeti meg a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti nemperes eljárásban. Az eljárási illetéket nem kell leróni a kérelem benyújtásakor.

---

¹² Marton Andrea: A gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti új bírósági eljárás első gyakorlati tapasztalatai Jogi Fórum Publikáció (<https://www.jogiforum.hu/publikaciok/1100>)

A félnek lehetősége van teljes személyes költségmentesség iránti kérelem benyújtására az eljárás során. Költségmentességet kell engedélyezni például, ha a fél rendelkezésre álló havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi teljes nyugdíj mindenkori legkisebb összegét és vagyona nincs, vagy közgyógyellátásban részesül, illetve egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságát állapították meg, átmeneti szállást igénybe vevő hajléktalan személy, továbbá, ha a családjában olyan gyermeket gondoz, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapították.

A bíróság az eljárást befejező végzésében rendelkezik arról, hogy a feljegyzett eljárási illetéket a felek miként viselik. Ennek megállapítása során irányadó a Pp. 101. § (1) bekezdése és a 102. § (1) bekezdése. Ennek megfelelően a bíróság az eljárást befejező határozatában hivatalból kötelezi a felet a meg nem fizetett illeték, valamint az állam által előlegezett költség államnak történő megfizetésére. A megfizetés alól mentességet biztosító költségkedvezmény hiányában a meg nem fizetett illetéket és az állam által előlegezett költséget a fél abban az arányban, illetve részben fizeti meg, amelyben e törvény szerint a perköltség vagy perköltségrész megtérítésére is köteles. Ha a Pp. szerint egyik fél sem köteles perköltség megtérítésére, a felek a meg nem fizetett illetéket és az állam által előlegezett költséget egyenlő arányban fizetik meg. Az illeték mértékére vonatkozóan az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése, továbbá a 39. § (3) bekezdésének a) pontja alapján - ha a kérelmező a kérelmező az igazolt költségeinek megtérítését nem igényli - az illeték alapja 200.000, - Ft, a fizetendő illeték összege 6.000, - Ft az Itv. 42. § (1) bekezdésének g) pontja alapján.

Az eljárás két szakaszból áll. A kapcsolattartás végrehajtásának elrendelése után az eljárás második szakasza a kérelmező értesítésével indul, amely az eljárás folytatását eredményezi, ezen eljárási szakaszhoz sem kapcsolódik külön illetékfizetési kötelezettség. Ezért pl. a bírósági végrehajtásról szóló 1994.évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 180/B. §-ának, a gyermek rendőrség közreműködésével történő átadásának sincs külön illetéke.

11. Az eljárás megindítására jogosultak köre

A bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes

eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bnp.) 22/A. § (2) bekezdése szerint a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtását a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szerint kapcsolattartásra jogosult és kapcsolattartásra kötelezett személy kérheti azzal, hogy az eljárásban a kérelmező az eljárást kezdeményező személy, kérelmezett, akivel szemben az eljárást megindítják.

A Ptk. 4:178. § (1) - (4) bekezdései kimondják, hogy a gyermekétől különélő szülő - ha a bíróság vagy a gyámhatóság eltérően nem rendelkezik - jogosult és köteles gyermekével kapcsolatot tartani. A szülőnek joga van gyermekével kapcsolatot tartani akkor is, ha a szülői felügyeleti joga szünetel, kivéve, ha a gyermek vagy a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozója sérelmére elkövetett cselekmény miatt elrendelt távoltató határozat hatálya alatt áll. Kivételesen indokolt esetben, a gyermek érdekében azt a szülőt is fel lehet jogosítani a gyermekkel való kapcsolattartásra,

- a) akinek a szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette
- b) aki hozzájárult gyermekének a másik szülő házastársa által történő örökbefogadásához;
- c) akinek szülői felügyeleti joga a gyermek ismeretlen személy által történő örökbefogadásához adott hozzájárulásával vagy azért szűnt meg, mert a szülő a gyermeket - annak érdekében, hogy más nevelje fel, személyazonosságának feltárása nélkül - egészségügyi intézményben, arra kijelölt helyen hagyja, a gyermekért hat héten belül nem jelentkezik, és a gyermek örökbefogadására nem került sor.

A Ptk. 4:179. § (1) bekezdése szerint a kapcsolattartásra a nagyszülő, a testvér és - ha a szülő és a nagyszülő nem él vagy a kapcsolattartásban tartósan akadályozva van, vagy a kapcsolattartási jogát önhibájából nem gyakorolja - a gyermek szülőjének testvére és szülőjének házastársa is jogosult.

Kérelmezőként tehát a Ptk. 4:178. §-ában, valamint a Ptk. 4:179. § (1) és (3) bekezdésében megjelölt személyek járhatnak el.

A Bnp. perbeli eljárásjogi legitimitációt alkalmaz, annak aktív - kérelmezői - oldalán. Mindez azt jelenti, hogy amennyiben nem a Ptk.-ban arra feljogosított személy terjeszti elő a kérelmet, úgy a Bnp. 1 §-ában foglaltak alapján, a Pp. funkcionális hatálya miatt a kérelmet a Pp. 176. § (1) bekezdésének g) pontja alapján vissza kell utasítani.

A kérelmezetti - passzív - oldalon megállapítható, hogy a gyermeket nevelő szülő, vagy más személy köteles a zavartalan kapcsolattartást biztosítani (Ptk. 4:178. § (1) bekezdése). Mindebből következik, hogy a kérelmezett oldalán nem áll fenn a passzív eljárásjogi perbeli legitimáció, tekintettel arra, hogy a jogszabály szövegben „más személy” kifejezés olvasható, így ezen személyek sora nem állapítható meg taxatívén. A szabályozás eljárásjogi következménye, hogy a kérelmezett helytelen megjelölése miatt hiánypótlási felhívás nem lehet kibocsátani, továbbá annak esetleges eredménytelensége esetén nincs helye a kérelem visszautasításának [Pp. 176. § (2) bekezdés b) pont].

12. Az eljárás megindulására vonatkozó kérelem kötelező tartalmi elemei

A Bpnp.22/B. § (1) bekezdésének a-f) pontjai határozzák meg a kérelem tartalmi elemeit. A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti kérelemben fel kell tüntetni

- a) az eljáró bíróságot és azokat az adatokat, amelyekből a bíróság illetékessége - ha az ügyben külföldi elem van, joghatósága - megállapítható,
- b) a kérelmező nevét, lakóhelyét, továbbá a kérelem előterjesztésére való jogosultság jogcímét
- c) a kérelmezett nevét, lakóhelyét továbbá egyéb, az azonosításához szükséges adatot,
- d) a kapcsolattartással érintett gyermek, gyermekek adatait,
- e) a kapcsolattartásra vonatkozó határozatot kibocsátó bíróság vagy gyámhatóság megnevezését, a határozat számát,
- f) annak leírását, hogy a kapcsolattartás megszegése milyen magatartással vagy mulasztással valósult meg vagy milyen egyéb tevékenység vagy mulasztás akadályozza vagy zavarja a kapcsolattartást,
- g) a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásának elrendelése iránti határozott kérelmet.

13. Az egyes tartalmi elemekről részletesen

A Pp. funkcionális hatálya miatt a kérelem kellékei vonatkozásában a Pp. 170. §-a nem alkalmazható. Ha a fél jogi képviselővel jár el, a kérelem azonban nem felel meg a Bpnp. 22/B. § (1) bekezdésében foglaltaknak, úgy az visszautasítandó. Jogi képviselővel eljáró kérelmező esetén a Pp. 248. § (1) bekezdésének alkalmazásával hiánypótlásnak van helye. Meg kell jelölni az eljáró bíróságot és azokat az adatokat, amelyekből a bíróság illetékessége - ha az ügyben külföldi elem van, joghatósága - megállapítható.

Ennek kapcsán ki kell emelni a joghatóság és a külföldi elem szerepét. Külföldi elemnek minősül az ügy kapcsán az eljárással érintett valamely személy állampolgársága, külföldi szokásos tartózkodási helye, valamint az, hogy a kapcsolattartást érintő valamely jogcselekmény külföldön következett be.

A magyar bíróság joghatóságáról a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Nmjtvt.) 106. § (1) bekezdése csak fennmaradó tagállami joghatóságként szabályozza, tekintettel arra, hogy az európai uniós tagállamok kapcsolattartásra vonatkozó szabályaiban elsősorban a Brüsszel II. rendelet alkalmazandó.

A kérelmező neve, lakóhelye, továbbá a kérelem előterjesztésére való jogosultság jogcíme igazolása.

A kérelem előterjesztésére való jogosultság igazolása tekintetében az eljárásjogi perbeli legitimációt kell bizonyítani, vagyis meg kell jelölni, hogy a kérelmező milyen kapcsolatban áll a kiskorú gyermekkel.

A kérelmezett neve, lakóhelye továbbá egyéb, az azonosításához szükséges adat, továbbá a kapcsolattartással érintett gyermek feltüntetése. Fel kell tüntetni a kapcsolattartásra vonatkozó határozatot kibocsátó bíróság vagy gyámhatóság megnevezését, a határozat számát.

A Pp. 7. § (1) bekezdésének 3. pontja alapján az azonosító adatok természetes személy esetén: lakóhely (lakóhely hiányában tartózkodási hely), kézbesítési cím (ha lakóhelytől vagy tartózkodási helytől eltér), születési hely és idő, anyja neve, perbeli cselekvőképesség hiányában törvényes képviselő neve és kézbesítési címe. Ezen adatokat fel kell tüntetni az eljárásban részt vevők azonosításához és a

kapcsolattartásra vonatkozó határozat meghatározásához. A kérelemben a fentiekén túlmenően fel kell tüntetni a kapcsolattartással érintett gyermek adatait is. A kérelemben meg kell jelölni a kapcsolattartás szabályozását elrendelő gyámhatósági vagy bírósági határozatot. Meg kell jelölni, hogy melyik bíróság, illetve melyik gyámhatóság szabályozta a kapcsolattartást.

Fel kell tüntetni annak leírását, hogy a kapcsolattartás megszegése milyen magatartással vagy mulasztással valósult meg vagy milyen egyéb tevékenység vagy mulasztás akadályozza vagy zavarja a kapcsolattartást.

A Bpnp. 22/B. § (4) bekezdése taxatívén felsorolja azon magatartásokat, amelyek a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegésének minősülnek.

Így a kapcsolattartás megszegésének minősül, ha a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett neki felróható okból

- a) határidőben nem tesz eleget kapcsolattartási kötelezettségének,
- b) a határozatban megállapított határidő alatt nem pótolja az elmaradt kapcsolattartást,
- c) a kapcsolattartást kellő indok nélkül akadályozza vagy
- d) egyéb módon megghiúsítja a gyermekkel való zavartalan kapcsolattartást.

Lényeges kiemelni a felróhatóság vizsgálatát és annak megállapítását. A felróhatóság előfordulhat mind jogosulti, mind kötelezetti oldalon. A Bpnp. 22/B. § (4) bekezdésének a-c) pontjáig terjedően a jogalkotó azon magatartásokat sorolja fel, amelyek a kapcsolattartást akadályozzák, míg a d) pont egy nyitott törvényi tényállás, amely a kapcsolattartás zavartalanságát hivatott védeni. Az „egyéb” ok kapcsán a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy a cselekmény valóban akadályozta-e a kapcsolattartás zavartalanságát. A kapcsolattartás zavartalanságának akadályozása megvalósulhat aktív és passzív magatartással is, míg az a-c) pontban felsoroltak mulasztási cselekményt valósítanak meg.

A Ptk. 1:4. § (1) bekezdése szerint „ha e törvény eltérő követelményt nem támaszt, a polgári jogviszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.”

E magatartás megsértése a felróhatóság. A felróhatóság alatt a felelősségnek az emberi magatartásra és annak befolyásolhatóságára koncentráló olyan mércéjét érti a joggyakorlat, amely hatékonyan ötvözi a két alapvető felelősségi elvet: a szubjektív és az objektív felelősséget. A felróhatóság nem tisztán az individuális vétkességen alapuló fogalom, hanem az adott magatartást az objektív társadalmi elvárhatóság mércéjével méri, bizonyos fokig objektivizálódik. A bírói gyakorlat viszonylag szilárd alapokat alakított ki ezen elv alkalmazásához, és bizonyította, hogy az elvárhatósági mérce tipizált és objektivizált követelménye rugalmas és árnyalt jogalkalmazást tesz lehetővé.

A felróhatóság fogalomköre tágabb, mint az önhiba, miután az utóbbi alapvetően gondatlan magatartást jelent, míg az előbbieken írtak szerint a felróhatóság bizonyos értelemben objektivizált felelősségi fogalom-kategória.¹³

A Gyer. korábbi rendelkezései alapján a gyámhatóság felróhatóság helyett az önhibát vizsgálta úgy, hogy annak pontos tartalmi fogalmi elemeit sem jogszabály, sem bírói gyakorlat nem munkálta ki. A Gyer. 332. § (1)-(2) bekezdései kimondták, hogy a gyermek fejlődését veszélyezteti, ha a kapcsolattartásra jogosult vagy a kapcsolattartásra kötelezett a kapcsolattartást rendező egyezségben, illetve a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltaknak önhibájából ismételten nem, vagy nem megfelelően tesz eleget, és ezáltal nem biztosítja a zavartalan kapcsolattartást. A gyámhatóság azt vizsgálta, hogy ki, mikor és milyen okból nem tartotta be a kapcsolattartásra vonatkozó döntésben foglaltakat és erre vonatkozóan milyen bizonyítékai vannak a kérelmezőnek. Amennyiben a gyámhatóság akár kérelmező, akár kérelmezetti oldalon megállapította az önhiba fennállását, a végrehajtás iránti kérelem beérkezését követő naptól számított harminc napon belül végzéssel elrendelte a végrehajtást.

A kiskorúval való kapcsolattartás akadályozásának vétségét követi el és az önhiba hiányára, illetve tévedésre mint büntethetőséget kizáró okra eredményesen nem hivatkozhat az, aki - a gyámhatóság sorozatos bírságolása és többszöri elítélés ellenére - éveken át hétről hétre meghíúsítja a nála elhelyezett kiskorú gyermek különélő apjával a kapcsolattartást, mert a gyermeket az apjának egyetlen hétvégén sem engedi

---

¹³ Dr. Varga Rita „a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárás gyakorlati szempontú megközelítése” címmel megtartott előadása a Kaposvári Törvényszéken, Kaposvár, 2021.03.12.

át, és ennek folytán a gyermek és az apa közötti személyes kapcsolattartás egyetlen egy esetben sem történik meg. (BH.2019. 94.)

Kiskorú veszélyeztetésének büntettét valósítja meg az a szülő, aki a kiskorú bírósági ítéleten alapuló elhelyezését önkényesen megváltoztatja, a másik szülővel való kapcsolattartását huzamos ideig akadályozza, a kiskorút a másik szülő ellen neveli és e kötelességszegő magatartása a kiskorú értékrendjének, jellemének, lelki fejlődésének kedvezőtlen alakulását eredményezi. (BH2007. 35.).

A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásának elrendelése iránti határozott kérelem előterjesztése kérdésében a Pp. rendelkezései irányadóak. A Pp. 170. § (2) bekezdése szerint a keresetlevél érdemi részében fel kell tüntetni a bíróság döntésére irányuló határozott kereseti kérelmet, az érvényesíteni kívánt jogot a jogalap megjelölése útján és az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet megalapozó tényeket. A kereseti kérelem határozottsága magában foglalja annak egyértelműségét és adott esetben végrehajthatóságát is. „A kereseti kérelmet úgy kell a felperesnek előterjeszteni, hogy a kereset alaposága esetén azzal egyező tartalmú ítéleti rendelkező rész vagy adott esetben bírósági meghagyás legyen hozható.”¹⁴ A kapcsolattartás végrehajtására vonatkozó nemperes eljárás során azonban bírósági meghagyás nem bocsátható ki. A bíróság az eljárás során meghallgatást is tarthat. A határozott kérelemnek olyan adatokat is magában is kell foglalnia, amelyek alapján a bíróság elrendelheti a kapcsolattartás végrehajtását, hogy a kérelmezett milyen módon és milyen időben tegyen eleget a kapcsolattartásnak. Meg kell határozni a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartás időpontját, és egy végső határidőt is ki kell kötni a pótlásra és kérni kell a gyermekkel történő zavartalan kapcsolattartás biztosítását.

A Bpnp. 22/B. § (2) bekezdése szerint a kérelmező a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti kérelemben kérheti, hogy a bíróság kötelezze a kérelmezettet a kapcsolattartás megszegése folytán keletkezett igazolt költségeinek viselésére. Ebből az következik, hogy a kérelmezőnek határozott kereseti kérelmet kell előterjesztenie a felmerült költségeire. A törvény csak az igazolt költségek (pl. utazási költségek, szállásköltség stb.) viselésére kötelezést szabályozza, így a kérelmezőnek egyértelmű

---

¹⁴ Jogtár Kommentár a Polgári Perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 170. § (2) bekezdéséhez

nyilatkozatot kell tennie arra vonatkozóan, hogy a költséget miként keletkeztek. Határozottan meg kell jelölni annak összegszerűségét, és okirattal igazolni kell. Mivel jelen nemperes eljárás célja a kapcsolattartás jogintézményének érvényesítése, megállapítható, hogy kizárólag az igazolt költségek megfizetése nem kérelmezhető a kapcsolattartás végrehajtására irányuló nemperes eljárásban. Amennyiben a kérelem csak az igazolt költségek megfizetésére kötelezést tartalmazza, a bíróság a kérelmet visszautasítja a Pp. 176. § (1) bekezdése f) pontja alapján.

A Ptk. 4:183. §-a szabályozza a polgári jogi felelősséget a kapcsolattartás akadályozásáért, szabályainak megszegéséért. Az (1) bekezdés értelmében, amennyiben a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett személy a kapcsolattartást kellő indok nélkül akadályozza vagy szabályait megszegi, az ezzel okozott kárt köteles a másik félnek megtéríteni.

Meg kell említeni a Kúria BH.2018.222. szám alatt közzétett eseti ítéletében foglaltakat, mely szerint „családjogi viták, így a különélő szülőknek a gyermekkel való kapcsolattartásának problémái nem személyiségi jog-vitában rendezhetők, az ezzel kapcsolatos esetleges szankciók alkalmazása is a családjog körébe tartoznak.”

Következésképpen megállapítható, hogy elhatárolandó igények az igazolt költségek megtérítésének igénye, a kapcsolattartás akadályozása vagy szabályainak megszegése miatt okozott kártól. Utóbbi esetben a sérelmet szenvedett fél polgári peres úton érvényesítheti kártérítési igényét a Ptk. 4:183. § (1) bekezdése alapján a fent leírtak szerint (12-13. oldal).

A Ptk. 4:183. § (2) bekezdése szerint a bíróság polgári nemperes eljárásban kérelemre kötelezi a kapcsolattartást kellő indok nélkül akadályozó, a kapcsolattartás szabályait megszegő felet a kapcsolattartás akadályozása, szabályainak megszegése folytán keletkezett igazolt költségek viselésére. Ebben a kérdéskörben korábban a gyámhatóság járt el, de az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény értelmében 2020. március 1-jétől bírósághoz lehet fordulni, és kérni azt, hogy a bíróság a polgári bíróság nemperes eljárásban kötelezze a kapcsolattartást kellő indok nélkül akadályozó, a kapcsolattartás szabályait megszegő felet az igazolt költségek megtérítésére, amennyiben a kérelmet előterjesztő fél igazolja a költségeket és azt, hogy azok a kapcsolattartás akadályozásával, illetve a kapcsolattartásra vonatkozó kötelezettségek megszegése

során keletkeztek. Erre a végrehajtás során is lehetőség van.

14. A bírósági eljárás szakaszai (I-II. szakasz)

Ha a kérelem alkalmas az érdemi elbírálásra, akkor a bíróságnak azt közölnie kell a kérelmezettel, felhívva, hogy a bíróság által meghatározott határidőn belül a kérelmezett terjessze elő nyilatkozatát. Ha nem nyilatkozik a kérelemmel összefüggően, akkor a bíróság a végrehajtást a kérelemnek megfelelően elrendelheti a Pp. 266. § (1) bekezdése alapján., mivel a bíróság a felhívás ellenére nem vitatott tényeket valónak fogadja el.

A Bpnp. 22/B. § (4) bekezdése négy esetét ismeri a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegésének, így bármelyik eset megvalósulása esetén helye van a végrehajtás elrendelésének. A Gyer. 33. § (2) bekezdése rögzítette, hogy a gyermek fejlődését veszélyezteti, ha a kapcsolattartásra jogosult vagy a kapcsolattartásra kötelezett a kapcsolattartást rendező egyezségben, illetve a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltaknak önhibájából vagy ismételten nem vagy nem megfelelően tesz eleget és ezáltal nem biztosítja a zavartalan kapcsolattartást. 2020. február 29. napjáig a gyámhatóságoknak ebben a körben kellett vizsgálnia a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelését, azonban a Bpnp. 22/B. § (4) bekezdésének

a) - d) pontjai szerint a bíróságnak összetettebb a feladata. További fontos különbség, hogy a Gyer. az önhiba hiányát tartja vizsgálandónak, míg a Bpnp. 22/B. § (4) bekezdése a felróhatóság hiányát tekinti mentesülési oknak. Álláspontom szerint a családjogi jogviszonyokban nem a tipikus ember tipikus élethelyzetben tanúsított magatartásának kell lennie a kiindulópontnak, hanem minden egyes esetben a szülő egyéni élethelyzetét kell vizsgálni, és ehhez képest értékelni, hogy mi várható el a szülőtől, a kérelmezettől. Konklúzióként levonható, hogy a „családjogi” felróhatóságot meg kell különböztetni a klasszikus polgári jogi (vagyonjogi) felróhatóságtól.

Általánosságban elfogadott, hogy a kérelmezőnek kell bizonyítania az eljárás során, sőt már a kérelem előterjesztésekor a Bpnp. 22/B. § (4) bekezdésének a)-d) pontjaiban foglaltak fennállását. A kérelmezett

érdekkörében felmerülő bizonyítási érdek (a Pp. 265. § (1) bekezdése) abban áll, hogy az ő oldalán a felróhatóság nem állapítható meg.

A bíróság hatáskörébe tartozó új nemperes eljárás két szakaszra tagolódik: a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásának elrendelése (Bpnp. 22/A-22/C. §), míg a nemperes eljárások második szakaszában a végrehajtást elrendelő bíróságnak az elmaradt teljesítést kell levonnia (Bpnp 22/D-22/E. §).¹⁵

15. A kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárás I. szakasza

A Bpnp. 22/C. § (1) bekezdése szerint a bíróság a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásának elrendelése tárgyában szükség esetén meghallgatást tart. A meghallgatásra szabályszerűen megidézetteknek a távolmaradása a meghallgatás megtartását és a végrehajtás elrendelése tárgyában való döntés meghozatalát nem gátolja. A bíróság az általa szükségesnek talált bizonyítást hivatalból is elrendelheti. A kérelem elbírálása során a bíróság soron kívül jár el.

Várhatóan a bíróságok nagy számban tartanak meghallgatást a kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárások során. A közvetlenség elve segítségével győződik meg a bíróság a kérelemben foglaltak alaposágáról. A meghallgatás intézménye segítségével a gyermek érdekét is jobban szem előtt tartó döntést hozhat.

Bizonyítási eljárás lefolytatása során az okirati bizonyításon túlmenően a jogalkotó nem szabott határt a bizonyításnak. A Bpnp. 1. § (8) bekezdése kizárja a magánszakértői bizonyítást. A bíróság által kirendelt szakértő alkalmazása lehetséges, a bizonyítás egyéb módjait nem korlátozza és nem is zárja ki a törvény.

Arra is lehet következtetni, hogy a bíróságoknak ezen nemperes eljárásokban széleskörű bizonyítási eljárást kell lefolytatniuk. Tekintettel kell lenni azonban a nemperes eljárás céljára, amely a kapcsolattartás mielőbbi végrehajtására, végülis pótlására irányul. A széleskörű bizonyítási eljárás inkább a kapcsolattartás

---

¹⁵ Harmat Erika-Völcsey Balázs: Új nemperes eljárás a bíróságok hatáskörében: a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárás. Családi Jog, 2020/1. sz. 23-31.o.

megváltoztatására irányuló eljárás, amelyet polgári perben lehet érvényesíteni a Ptk. 4:181. § (1) és (4) bekezdései alapján. A tanúk meghallgatása, vagy a szakértői bizonyítás indokolatlanul a per elhúzódsához vezetne. Az eljárás gyorsasága pedig mind a kapcsolattartással érintett gyermek, mind a kötelezett érdekét szolgálja.

A jogintézmény sajátosságaira tekintettel indokolt, hogy hivatalbóli bizonyításnak helye legyen ebben a nemperes eljárásban is. A soron kívüli eljárás elrendelésének indoka, hogy a gyermeki érdekek és jogok fokozott védelmi igénye úgy érvényesülhet, ha a végrehajtás elrendelésére - ha annak feltételei fennállnak - a lehető legrövidebb időn belül sor kerül.

A fenti esetben szóba kerülhet a kapcsolattartás végrehajtására irányuló eljárás felfüggesztése is. A Bpnp. 22/E. § (1) bekezdése kimondja, hogy ha a kapcsolattartás a 14. életévét betöltött gyermek akaratnyilvánítása miatt hiúsul meg, a bíróság a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárást felfüggeszti, feltéve, ha

- a kapcsolattartásra jogosult és kötelezett - kérelemre vagy a bíróság elrendelése alapján - közvetítői eljárást vesz igénybe vagy
- a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett a kapcsolattartás megváltoztatását, korlátozását vagy megvonását kéri a bíróságtól vagy a gyámhatóságtól.

A Bpnp. 22/E. § (2) bekezdése rögzíti, hogy ha a kapcsolattartásra jogosult és kötelezett közvetítői eljárást vesz igénybe, a közvetítői eljárás befejezéséig, legfeljebb azonban a közvetítői eljárás megindulását követő két hónapig van lehetősége a bíróságnak az eljárás felfüggesztésére. Ha a kapcsolattartásra jogosult vagy kötelezett a kapcsolattartás megváltoztatását, korlátozását vagy megvonását kérte a bíróságtól, ezen eljárások befejezéséig kerül sor.

Mindebből arra lehet következtetni, hogy ha a Ptk. 4:181. § (4) bekezdése alapján a kapcsolattartás megváltoztatása nem bírósági hatáskörbe tartozik, hanem a gyámhatóság hatáskörébe, úgy a Pp. 123. § (1) bekezdése alapján, mint közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó előzetes kérdés, az eljárás felfüggeszthető.

Ha azonban a kapcsolattartás megváltoztatása a Ptk. 4:181. § (4) bekezdése alapján a bíróság hatáskörébe tartozik, úgy csak akkor lehet felfüggeszteni a nemperes eljárást, ha a Ptk. 4:181. § (4) bekezdése szerinti eljárás már folyamatban van (Pp. 123. § (2) bekezdés). Tehát ha a Ptk. 4:181. § (4) bekezdése szerinti eljárás a bíróság előtt nincs folyamatban, úgy jelen nemperes eljárást nem függesztheti fel. Utóbbi esetben a bíróságnak le kell folytatnia a bizonyítási eljárást, mert nincs olyan szabály, amely alapján a kérelmet el kellene utasítani.

A bíróság a kérelem beérkezését követően azt is vizsgálja, hogy szükséges-e a hiányok pótlására felhívó végzést kibocsátania. A Pp. 115. § (1) bekezdése szerint, ha a beadvány nem felel meg e törvény rendelkezéseinek, vagy más okból kiegészítésre vagy kijavításra szorul, a bíróság, e törvény eltérő rendelkezése hiányában, rövid határidő tűzésével, a hiányok megjelölése mellett - indokolt esetben a beadvány visszaadásával - hiánypótlásra hívja fel a felet. A bíróság ezzel egyidejűleg figyelmezteti a felet, hogy ha a hiányokat nem pótolja vagy a beadványt újból hiányosan adja be, a bíróság azt vissza fogja utasítani, vagy hiányos tartalma szerint fogja elintézni.

A Bnp. 22/C. § (2) bekezdése értelmében, ha a bíróság megállapítja, hogy a kérelmezett megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltakat, elrendeli a végrehajtást. A bíróság a végrehajtást elrendelő végzésben a kérelmezettet felhívja, hogy

- a) a végzés kézhezvételét követően esedékes kapcsolattartásnak a kapcsolattartásra vonatkozó határozat szerinti időpontban és módon tegyen eleget,
- b) a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartás pótlását a legközelebbi megfelelő időpontban, de legkésőbb hat hónapon belül biztosítsa, és megjelöli a pótlás végső határidejét vagy
- c) ha a kapcsolattartásnak egyéb, a kapcsolattartásra jogosultnak fel nem róható akadálya volt, annak elhárulását követően biztosítsa a gyermekkel való zavartalan kapcsolattartást.

A végrehajtást elrendelő végzés kötelező tartalmi elemét képezi a Bnp. 22/C. § (3) bekezdésében foglalt kötelezettség, amelynek megfelelően a végrehajtást elrendelő végzésben figyelmeztetni kell a

kérelmezettet a felhívás önhibából történő nemteljesítésének a 22/D. § (2) bekezdése szerinti jogkövetkezményeire.

A felhívás arra irányul, hogy önkéntes teljesítés hiányában a nemperes eljárás második szakasza kerül lefolytatásra. Ezen felhívást a végzés indokolásának kell tartalmaznia. A végzés rendelkező részében kell kötelezni a kérelmezettet a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegése folytán keletkezett igazolt költségek viselésére a Bpnp. 22/C. § (4) bekezdése alapján.

Ha a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása elrendelésének feltételei nem állnak fenn - azaz ha a kérelmező nem tudja bizonyítani a Bpnp. 22/B. § (4) bekezdés a-d) pontjaiban leírtakat vagy a kérelmezett bizonyítja a felróhatóságának hiányát, a bíróság a kérelmet elutasítja. A végzés ellen fellebbezésnek van helye. Az elutasításról szóló végzésben a bíróság rendelkezik az eljárási költségek viseléséről a Pp. 82-83. §-i alapján.

A kérelem elutasítása okául számos indok szolgálhat. A bíróság a kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárásokban azt vizsgálja, hogy a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegésére sor került-e. Amennyiben igen, milyen okból és az felróható-e a feleknek. A bíróság feladata vizsgálni, hogy az elmaradt kapcsolattartás felróható-e a kérelmezettnek. Amennyiben nem állapítható meg a kérelmezett felróható magatartása a kapcsolattartás elmaradásáért vagy akadályozásáért, a bíróság a kérelmet annak alaptalansága miatt elutasítja.

A kapcsolattartás végrehajtása elrendelhetőségének feltétele, hogy a kapcsolattartásra kötelezett a bíróság kapcsolattartására vonatkozó határozatában, vagy a felek egyezségében foglaltak megszegése megállapítható legyen.

A gyakorlatban előfordulhat olyan eset, hogy a bíróság elutasítja a kérelmező kapcsolattartás elrendelése iránti kérelmét, figyelemmel arra, hogy a felek között a bíróság előtt jegyzőkönyvbe foglalt egyezség jött létre a közös gyermekkel való kapcsolattartás tárgyában a következők szerint: az egyezség szerint a peres felek vállalják, hogy a kapcsolattartás bármely okból való elmaradásáról a másik felet előzetesen SMS-ben értesítik. A felek megállapodnak abban, hogy a gyermek igénye szerint a kérelmező édesapánál való ottalvással egybekötött kapcsolattartás lehetőségéről közösen döntenek. A kérelmező kapcsolattartás

végrehajtása iránti eljárást kezdeményez a bíróság előtt és előadja, hogy többször kért sms-ben a kérelmezettől tájékoztatást, amelynek a kérelmezett nem tett eleget, ezért kéri a bíróságtól, hogy járjon el a kötelezettel szemben a tájékoztatás megadása, meg nem adása tárgyában. Amennyiben felek közötti egyezség az SMS-ben való tájékoztatási kötelezettséget csak a kapcsolattartás elmaradása esetére írta elő, a kérelmező kérelme a bíróság által elutasításra kerülhet.

Hasonló esetben is előfordulhat, hogy a kérelem elutasításra kerül. A gyámhatóság a kapcsolattartást megállapító határozatában akként rendelkezett a felek megállapodása alapján, hogy a kapcsolattartás elmaradása esetén a felek a kapcsolattartás időpontját megelőzően telefonon értesítik egymást. A kérelmező állítása szerint telefonos úton tájékoztatta a kérelmezettet arról, hogy a kapcsolattartás időpontjában nem tudja átadni a gyermeket, azonban állítását bizonyítani nem tudta. Így álláspontom szerint a bíróság nem tudja megállapítani minden kétséget kizáróan, hogy a kérelmező a határozatban foglalt kötelezettségének eleget tett-e, így a kérelme megalapozatlan.

Ugyancsak a kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelem elutasításához vezethet a kérelmező passzív magatartása is. Amennyiben a kérelmező nem jelenik meg a tárgyaláson, távolmaradását előzetesen, alapos okkal nem menti ki, a bíróság ezen passzív kérelmezői magatartást akként értékelheti, hogy a kérelmező a maga részéről a kérelmében előadottakat bizonyítani nem kívánja, érdektelen az ügy kimenetelét illetően. Ezen esetben a bíróság bizonyítási eljárás lefolytatását mellőzi, és álláspontom szerint elfogadja a kérelmezett esetleges nyilatkozatát arról, hogy ő a kapcsolattartást nem akadályozta, nem hiúsította meg a kérelmező és gyermeke közötti kapcsolattartás létrejöttét.

Elutasításra kerülhet a kérelmező kapcsolattartás végrehajtása és elmaradt kapcsolattartás pótlása iránti kérelme, abban az esetben is, ha a felek között megállapodás született a koronavírus járvány miatt fennálló veszélyhelyzet alatti kapcsolattartásra és annak pótlására. Tétélezzük fel, hogy a megállapodásnak megfelelően meghatározott időintervallumban a kérelmező 15 nap plusz kapcsolattartási időben részesült, amely tény nem került vitatásra, ezért a bíróság azt valósnak fogadja el. A kapcsolattartásra és a távotartásra a veszélyhelyzet ideje alatt alkalmazandó eltérő intézkedésekről szóló 176/2020. (V. 4.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése szerint, a veszélyhelyzet ideje alatt a Bpnp. 22/A. § (1) bekezdése szerinti kapcsolattartásra vonatkozó határozat alatt a kapcsolattartásra vonatkozó azon megállapodást is érteni kell, amely a szülők között közvetítői eljárásban jött létre, illetve amit a szülők teljes bizonyító erejű

magánokiratba vagy közokiratba foglaltak. A felek az eljárás során csatolták a megállapodásukat, amely a veszélyhelyzet idejére irányadó közöttük.

Amennyiben a bíróság elrendeli a kapcsolattartás végrehajtását, a végzés előzetesen végrehajthatóvá válik, vagyis a fellebbezésnek nincs halasztó hatálya.

16. A kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárás II. szakasza

A Bpnp. 22/D. § (1) bekezdése szerint a bíróság a végrehajtást elrendelő végzést azzal a felhívással küldi meg a kérelmezőnek, hogy az önkéntes teljesítésre kitűzött határidő eltelté után 30 napon belül, annak teljesítéséről vagy elmaradásáról értesítse a bíróságot. A bíróság a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelését ezzel a felhívással kézbesíti a kérelmezettnek. Ez azt jelenti, hogy a bíróságnak a végrehajtást elrendelő végzéssel egyidejűleg megküldi azon felhívást, amely a kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárás második szakaszát megnyithatja „amikor a végrehajtást elrendelő bíróságnak az elmaradt teljesítés jogkövetkezményeit kell levonnia”. Vagyis a kérelmezőnek kell értesítenie a bíróságot az önkéntes teljesítés elmaradásától, de a teljesítésről is. A kérelmező értesítési kötelezettségének határidejét nem határozza meg a törvény.

A felek eljárás támogatási kötelezettsége és a jóhiszemű joggyakorlás követelménye a felekre a polgári nemperes eljárásban is érvényesül. Mindebből az következik, hogy a kérelmező a teljesítés vagy nem teljesítés határidejének lejártát követően köteles értesíteni a bíróságot. Indokolatlanul késedelmes bejelentés pénzbírságot vonhat maga után, a Pp. 5. § (2) bekezdése alapján. Azonban miután a Bpnp. nem tartalmaz határidőt az értesítési kötelezettség teljesítésére, a pénzbírság alkalmazása megfontolandó.

A Bpnp. nem tartalmaz jogkövetkezményeket arra sem, ha a kérelmező egyáltalán nem teljesíti a bíróságot érintő értesítési kötelezettségét. Mindennek abban az esetben nincs jelentősége, ha a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelése sikeres volt, de ha a kérelmezett nem teljesítette az elrendelő végzésben foglaltakat és erről a kérelmező nem értesítette a bíróságot, úgy annak következményeit a kérelmező viseli.

Ha a kérelmező eleget téve a bírósági felhívásban foglaltaknak, értesíti a bíróságot az önkéntes teljesítés

elmaradásáról, akkor Bpnp. 22/D. § (2) bekezdése alapján a bíróság

- a) megkeresi a gyámhatóságot, hogy a család- és gyermekjóléti intézményrendszer bevonásával mozdítsa elő a kérelmezett teljesítését,
- b) a Vht. 174. § c) pontja szerinti pénzbírságot szabhat ki,
- c) a kapcsolattartás szabályainak rendszeres és visszatérő megszegése esetén a gyermek rendőrség közreműködésével történő, a Vht. 180/B. § szerinti átadását rendelheti el,
- d) megkeresheti a gyámhatóságot a szülői felügyeleti jog rendezése vagy a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése iránt per megindítása érdekében, feltéve, hogy az a kiskorú gyermek érdekében áll, és azt a szülő vagy harmadik személy is kéri vagy
- e) feljelentést tehet kiskorú veszélyeztetése vagy kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása miatt.

A Bpnp. 22/D. § (2) bekezdés a) pontja értelmében a bíróság megkeresi a gyámhatóságot, hogy a család- és gyermekjóléti intézményrendszer bevonásával mozdítsa elő a kérelmezett teljesítését. A Gyvt. 14. § (2) bekezdése alapján a gyermek védelmét - egyebek mellett - személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A 15. § (2) bekezdése alapján személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátás a (3) bekezdés c./ pontja alapján a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A 15. § (4) bekezdése alapján a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések körébe tartozik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása és a védelembe vétel is. Ebből pedig az következik, hogy a gyámhatóságnak megvan arra a lehetősége, hogy a család-és gyermekjóléti szolgálat útján alapellátásban gondozza, felügyelje a családot. A Gyer. 84. § (1) bekezdése és az előbb említett Gyvt. 17. § (1) bekezdése alapján a gyámhatóság gondozást követően védelembe vételi eljárást fog lefolytatni, ahogy arra a Gyer. 84. § (3/a) bekezdése is utal. A bíróság Bpnp. 22/D. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt intézkedését ilyen kezdeményezésnek kell tekinteni. A bíróságnak nem kell konkrét megkeresést tennie a gyámhatósághoz és nem kell megjelölnie azt, hogy milyen eljárást kezdeményez, a gyámhatóság feladata lesz annak a legmegfelelőbb intézkedésnek a megtalálása, ami a végrehajtást elősegíti. Az ismételt végrehajtási ügyben meg lehet keresni a gyámhatóságot, annak érdekében, hogy a gyermekjóléti alapellátás, illetve a védelembe vételi eljárás eredményre vezetett-e, erről tájékoztassa a bíróságot.

A kérelmező által elküldött értesítés tartalma és joghatása tekintetében is a nemperes eljárás második szakasza lefolytatása iránti kérelemnek minősül, amely kérelem kapcsán a bíróságnak nincs diszkrecionális joga. A bíróság a fokozatosság elvét szem előtt tartva a végrehajtás olyan módját választja meg, amely a legalkalmasabb arra, hogy előmozdítsa a kötelezettség teljesítését. Fontos, hogy a bíróság a fenti intézkedéseket egymás mellett is alkalmazhatja, pl. ha a kérelmezett a pénzbírságot kiszabó végzésében megállapított határidő alatt sem teljesítette a kötelezettségét, a pénzbírság ismételtén kiszabható.

A bíróság a nemperes eljárás ezen szakaszában nem folytat le bizonyítást. A felsorolt intézkedések elrendeléséről végzéssel határoz, a fellebbezés halasztó hatálya kizárt.

A Bnp. 22/D. § (6) bekezdése kimondja, hogy a (2) bekezdés c) pontja szerinti intézkedés elrendelése esetén a bíróság a végzést elektronikus úton haladéktalanul megküldi a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar hivatali szervének. Ebben az esetben a gyermek rendőrség közreműködésével történő átadása zajlik, a Vht. 180/B. §-a alapján. A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásának bírósági polgári nemperes eljárásban történő elrendelése esetén szükségessé válhat a kapcsolattartás szabályait rendszeresen és visszatérően megszegő magatartás esetén a végrehajtó bevonása a gyermek átadásának biztosítása érdekében. Eszerint a végrehajtó a végrehajtási költségek előlegezésének bevárása nélkül haladéktalanul a helyszíni eljárásra időpontot tűz, és erről értesíti a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárás kérelmezőjét és kérelmezettjét, valamint a gyámhatóságot és a rendőrséget. A kérelmezőnek a gyermek átadásánál jelen kell lennie. Ha az eljárás eredménytelen, a végrehajtó a következő helyszíni eljárásra kitűzött időpontról rövid úton küld értesítést az előzőekben felsorolt érintetteknek.

A Vht. 180. § (2) bekezdése szerint a végrehajtó a kérelmezett tartózkodási helyén - ha a gyermek nem tartózkodik ott, a gyermek tartózkodási helyén - a gyámhatóság és a rendőrség közreműködésével fogatosítja az átadást. E rendelkezés alkalmazása szempontjából lakó- és tartózkodási hely a polgárok személyi és lakcím adatait tartalmazó nyilvántartásba bejelentett lakóhely és tartózkodási hely, továbbá a be nem jelentett, akár életvitelszerű, akár ideiglenes vagy alkalmoszerű tartózkodásra szolgáló hely.

A Vht. 180. § (3) bekezdés szerint a kérelmezett az eljárás késleltetése nélkül köteles a gyermek személyes

iratait, a gyermek által a kapcsolattartás során használt tárgyakat, a szükséges ruházati cikkeket, a rendszeres tanulmányok folytatásához nélkülözhetetlen eszközöket, a gyermek betegsége vagy testi fogyatékosága miatt szükséges gyógyszereket, gyógyászati és technikai segédeszközöket a kérelmezőnek átadni.

A Vht. 180. § (4) bekezdése szerint a végrehajtó az eljárása kezdetén tájékoztatja a kérelmezettet a kötelezettségéről. A végrehajtó indítványára a rendőrség a Vht. 180.§

(5) bekezdése szerint eltávolíthatja a gyermek átadásának helyszínéről azokat a személyeket, akik a gyermek átadását akadályozzák. A rendőrség intézkedésének igénybevételére a végrehajtó előzetesen figyelmezteti az érintetteket, ennek tényét - amely tartalmazza indokolt esetben a rendbírság kiszabására teendő indítványra történő figyelmeztetést is - jegyzőkönyvben rögzíti.

17. A kapcsolattartási perek

„A Csjt. a különélő szülő kapcsolattartáshoz való jogát nem sorolja a szülő felügyeleti jog tartalmi körébe. A kiskorú gyermek gondozásának, nevelésének, vagyona kezelésének, valamint törvényes képviselőjének joga és kötelessége, továbbá a gyámnevezésnek és a gyámságból való kizárás joga mellett, a szülő azon joga és kötelessége, hogy gyermekével kapcsolatot tartson fenn, nem a szülői felügyeleti jog része, hanem attól relatíve független, önálló szülői jogként jelenik meg.”¹⁶

Ahogy a fentiekben is már említésre került, a szülő a kapcsolattartás jogát szülői felügyeleti jog szünetelése mellett is gyakorolhatja, sőt köteles gyakorolni. Amennyiben a szülői felügyeleti jog megszüntetésre került, a megszüntetés ellenére, kivételesen és a gyermek érdekében feljogosítható a kapcsolattartásra. Az esetben is előfordulhat, ha az átmeneti nevelt gyermek szülőjének felügyeleti jogát a bíróság azért szüntette meg, mert a szülő - neki felróhatóan - a gyermek érdekét súlyosan sértő módon nem volt együttműködő és

---

¹⁶ Somfai Balázs: A kapcsolattartás, mint a gyermek emberi joga, Doktori értekezés tézisei, Pécs, 2007. PTE-ÁJK

gyermekével nem tartott kapcsolatot.

A Pp. 472. § -a rendezi a szülői felügyelettel és a kapcsolattartással összefüggő pereket. A szülői felügyelettel kapcsolatos peren a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése, valamint a szülői felügyelet megszüntetése és a visszaállítása iránt indított pert kell érteni.

A kapcsolattartási peren a kapcsolattartás szabályozása, a kapcsolattartás megváltoztatása, valamint a kapcsolattartási jog korlátozása vagy megvonása iránt indított pert kell érteni. A kapcsolattartás szabályozása, a kapcsolattartási jog korlátozása vagy megvonása iránti kereset önállóan nem, kizárólag házassági perben vagy szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránt indított perben terjeszhető elő. A kapcsolattartás megváltoztatása iránti peren a Ptk. 4:181. § (4) bekezdése szerinti pert kell érteni.

A kapcsolattartási perekre vonatkozóan a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránt indított per általános szabályai az irányadóak. A kapcsolattartás rendezése, megváltoztatása, megvonása iránti per önállóan nem terjeszhető elő, kizárólag szülői felügyeleti jog rendezése iránti perrel, vagy házasság felbontása iránti perrel. A kapcsolattartás megváltoztatása iránti kereset a gyermek tartása iránt indított keresettel nem kapcsolható össze, tekintettel arra, hogy a gyermektartásdíj megállapítása iránti kereset egy vagyoni tárgyú per, míg a kapcsolattartás vonatkozásában indított per személyi állapoti per, tehát a per tárgya eltérő vonatkozású a két eljárásban.

A kapcsolattartás megváltoztatása iránt indított perben azért is indokolt kizárni a gyermek tartása iránti kereset előterjesztését, mert a jogalkotó ezzel megelőzi, hogy a kapcsolattartás megváltoztatásának kezdeményezését a fél által fizetendő gyermektartásdíj összegének csökkentése motiválja.

Ha nincs folyamatban házassági vagy szülői felügyelettel kapcsolatos per, akkor a kapcsolattartás szabályozása, a kapcsolattartási jog megvonása vagy korlátozása a gyámhatóság hatáskörébe tartozik.

Az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdésben nevesített, a családi kapcsolat alapját jelentő szülő-gyermek viszony egyik legfontosabb megnyilvánulási formájáról, a kapcsolattartásról való bírósági döntést a személyi állapotot érintő perek között helyezte el a jogalkotó. A jogalkotó ennek következtében 2021. január 1.

napjától kiegészíti a személyi állapotot érintő perek körét a kapcsolattartási perekkel, amelyeket - a szoros kapcsolódás miatt - a szülői felügyelettel kapcsolatos perekkel közös fejezetben találhatunk és amely perekre a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránt indított per szabályait rendeli alkalmazni.

A joggyakorlat során felmerült az igény a kapcsolattartásra vonatkozó, a hatályos szabályok szerint a gyámhatóság és a bíróság közötti megosztott hatáskörnek oly módon történő megváltoztatására, amely kibővítené a kapcsolattartási ügyekben a bíróság hatáskörét. Azokban az esetekben vált indokolttá, ahol a kapcsolattartás tárgyában korábban is a bíróság döntött, és a felek ennek megváltoztatását kérik. Ezt az igényt tovább erősíti, hogy a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása a 2019. évi CXXVII. törvénnyel bírósági hatáskörbe került.

A hatályos szabályozás alapján a Ptk. 4:181. § (4) bekezdése alapján a kapcsolattartás megváltoztatása akkor tartozik bíróság hatáskörébe, ha a kapcsolattartás kérdésében a bíróság döntött, és a fél a kapcsolattartás megváltoztatását a határozat jogerőre emelkedésétől számított két éven belül kéri.

18. Összegzés, felmerülő kérdések

A Vht. 42. § (1) bekezdése kimondja, hogy a végrehajtási cselekményeket - vasárnap és munkaszüneti nap kivételével - bármely napon, reggel 6 óra és este 10 óra között lehet elvégezni. A Vht. 42. § (2) bekezdés szerint a végrehajtó munkaszüneti napon, továbbá reggel 6 óra előtt és este 10 óra után akkor járhat el, ha erre a végrehajtást fogantató bíróság elnöke írásban engedélyt adott.

A bírói gyakorlat során a kapcsolattartás végrehajtása iránti ügyek körében problémát vethet fel a Vht. 42. § (1)-(2) bekezdésében foglalt rendelkezés. A probléma alapja az, hogy előreláthatóan a végrehajtó munkaszüneti napon csak a végrehajtást fogantató bíróság elnökének engedélyével fog eljárni. A Vht. 42 §-ában foglaltak helytállóak az egyéb végrehajtási ügyekben, azonban a kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárásokban nem alkalmazható.

Általánosságban elmondható, hogy a kapcsolattartások bíróság vagy gyámhatóság általi megállapítása péntektől vasárnapig tart, továbbá a kapcsolattartások jellemzően ünnepnapokra esnek. Amennyiben a

bíróság a végzésében a gyermek rendőrség közreműködésével történő, a Vht. 180/B. § szerinti átadását rendeli el, a végzés a kapcsolattartásról rendelkező határozat alapulvételével történik, mivel az abban meghatározott időpontra a bíróság változtatni nem tud. Emiatt azonban akadályba ütközhet a kapcsolattartás végrehajtása iránti nemperes eljárás céljának megvalósítása, ennek megoldása egy esetleges jogszabály módosításban rejlik. Célszerű lenne kivételként megállapítani a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelése iránti ügyeket, amelyekben az eljárás időpontjára a bírósági határozatban foglaltak irányadóak.

Az új nemperes eljárás szabályait tekintve megállapítható, hogy több jogértelmezési kérdés is felmerül, amelyre a végleges választ csak az ítélkezési gyakorlat fogja kialakítani. Az eljárás lefolytatása során mindig tekintettel kell lenni arra, hogy mi az eljárás célja és, hogy mi az eljárásban részt vevő személyek (jogosult, kötelezett, gyermek) érdeke. A gyermek érdekét szem előtt tartva kell eljárni.

Fontos hangsúlyozni, hogy a kapcsolattartás végrehajtására 2020. február 29. napjáig irányadó Gyer. háttérjogszabálya az Ákr., míg a 2020. március 1. napjától irányadó Bpnp. háttérjogszabálya a Pp., vagyis az egyes eljárásjogi kérdések során figyelemmel kell lenni a perrendtartás funkcionális hatályából fakadó sajátosságokra.

Felhasznált irodalom

1. Boros Zsuzsanna, dr. Katonáné dr. Pehr Erika, Kőrös András, Makai Katalin, Szeibert Orsolya: A Ptk. magyarázata III/VI. Polgári jog. Családjog. Harmadik, átdolgozott, bővített 2018 évi kiadás, HVG -ORAC. Budapest, 2019.
2. Dr. Varga Rita: A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárás gyakorlati szempontú megközelítése. Kaposvári Törvényszék
3. Harmat Erika - Völcsey Balázs: Új nemperes eljárás a bíróságok hatáskörében: a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárás. HVG-ORAC, Családi Jog 2020/1. szám. 23-31. o.
4. Somfai Balázs: A kapcsolattartás, mint a gyermek emberi joga, Doktori értekezés tézisei, Pécs, 2007. PTE-ÁJK
5. Filó Erika, Katonáné Pehr Erika: Gyermeki jogok, szülői felelősség és gyermekvédelem. HVG-ORAC, Budapest, 2015.
6. Dr. Varga Rita: A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárás gyakorlati szempontú megközelítése. Kaposvári Törvényszék
7. Dr. Marton Andrea: A gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti új bírósági eljárás első gyakorlati tapasztalatai Jogi Fórum Publikáció (<https://www.jogiforum.hu/publikaciok/1100>)
8. Vékás Lajos (szerk.): Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez. CompLex Kiadó, Budapest, 2008, 532. o.
9. Wopera Zsuzsa: Az európai uniós családjog érvényesülésének kritikus pontjai (http://real.mtak.hu/40097/1/EUcsal%C3%A1djog_ktitikuspontok.pdf)

10. Barzó Tímea: A különélő szülő kapcsolattartási jogát ellehetetlenítő szülői magatartás polgári jogi és büntetőjogi jogkövetkezésményei, MISKOLCI JOGI SZEMLE 14. évfolyam (2019) 2. különszám 1. kötet

Jogszabályok

- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
- A bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény
- A Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. évi (IX. 10.) Korm. rendelet
- A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény
- A veszélyhelyzet ideje alatt alkalmazandó eltérő intézkedésekről szóló 176/2020. (V. 4.) Kormányrendelet
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény

Felhasznált bírósági határozatok

BH2020.11.: A szülői felügyelet kizárólagos gyakorlása esetén, megállapodás hiányában a kapcsolattartás ítélettel nem szabályozható olyan módon, hogy az a különélő szülőt a gondozó szülővel azonos időtartamban illesse meg. Az ilyen rendezés a közös szülői felügyeletnek a kapcsolattartás jogintézményével való pótlását, tartalmában burkolt közös szülői felügyeletet jelent.

BH2017.296.: A Ptk. a kapcsolattartás jogi tartalmát, gyakorlásának módját keretjelleggel határozza meg. A kereset a kapcsolattartás szabályozása iránti igény, annak konkrét tartalmát - függetlenül attól, hogy a fél maga is tehet indítványt a részletekre vonatkozóan - a perben mindig a bíróság határozza meg, a gyermek érdekeinek szem előtt tartásával. Ez nem jelenti tehát a kereseti kérelmen történő túlterjeszkedés.

BH2017.158.: Ha a bíróság ítéletének rendelkező részében egyértelműen meghatározza, hogy mely kereseti, illetve viszontkereseti kérelmeknek ad helyt, elegendő az arra történő utalás, hogy ezt meghaladóan a kereseti (viszontkereseti) kérelmeket elutasítja, ezeket tehát nem szükséges nevesíteni. A bíróság a szülői felügyelet rendezése esetén a kapcsolattartásról - a szoros összefüggésre tekintettel - szükség esetén hivatalból dönt, ami nem jelenti a kereseti (fellebbezési) kérelmen, illetve ellenkérelmen történő túlterjeszkedést.

BH.2001.324.: A kapcsolattartás időtartamának meghatározása adott esetben a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozó kérdés.

BH2002.273.: A gyermekek életkori sajátosságát (alacsony életkorukat) értékelni kell a kapcsolattartás módjának meghatározásánál.

BH.1999.4141.: Annak eldöntéséhez, hogy a gyermeknek kéthetente kétnapos kapcsolattartás okozhat-e egészségi, illetve pszichés problémát, - ahogyan azt a gondozó szülő állítja - , olyan kérdés, ami felvetheti a kezelőorvos véleményeinek beszerzését, illetve pszichológus szakértő bevonásának szükségességét.

BH2012.121.: A jogszabályok keretei között a kapcsolattartás időtartamának, módjának, feltételeinek, a gyermek átadás-átvétele helyének és más részleteinek meghatározása bírói mérlegelés körébe tartozó kérdés, amely felülvizsgálattal eredményesen nem támadható.

BH.2019.94.: A kiskorúval való kapcsolattartás akadályozásának vétségét követi el és az önhiba hiányára, illetve tévedésre mint büntethetőséget kizáró okra eredményesen nem hivatkozhat az, aki - a gyámhatóság sorozatos bírságolása és többszöri elítélés ellenére - éveken át hétről hétre meghiúsítja a nála elhelyezett kiskorú gyermek különélő apjával a kapcsolattartást, mert a gyermeket az apjának egyetlen hétvégén sem engedi át, és ennek folytán a gyermek és az apa közötti személyes kapcsolattartás egyetlen egy esetben

sem történik meg.

BH2007.35.: Kiskorú veszélyeztetésének büntetettét valósítja meg az a szülő, aki a kiskorú bírósági ítéleten alapuló elhelyezését önkényesen megváltoztatja, a másik szülővel való kapcsolattartását huzamos ideig akadályozza, a kiskorút a másik szülő ellen neveli és e kötelességszegő magatartása a kiskorú értékrendjének, jellemének, lelki fejlődésének kedvezőtlen alakulását eredményezi.

EBH.2000.320.: A gyermeket nevelő szülő a kapcsolattartás jogellenes megghiúsításával okozott kárért a polgári jog szabályai szerint kártérítési felelősséggel tartozik.

BH2019. 94.:A kiskorúval való kapcsolattartás akadályozásának vétségét követi el és az önhiba hiányára, illetve tévedésre mint büntethetőséget kizáró okra eredményesen nem hivatkozhat az, aki - a gyámhatóság sorozatos bírságolása és többszöri elítélés ellenére - éveken át hétről hétre megghiúsítja a nála elhelyezett kiskorú gyermek különélő apjával a kapcsolattartást, mert a gyermeket az apjának egyetlen hétvégén sem engedi át, és ennek folytán a gyermek és az apa közötti személyes kapcsolattartás egyetlen egy esetben sem történik meg.

BH2016.2.: A kiskorúval kapcsolattartás akadályozásának vétsége szempontjából az önhiba vizsgálata - szemben az 1978. évi IV. törvény szerinti jogállapottal, ahol ez a büntethetőségi előfeltételként meghatározott bírságolás körében a gyámhatóság feladata volt - a bíróságra hárul. Önhiba hiányában a cselekmény nem tényállásszerű.